

slovenski čebelar

SLOVENSKI ČEBELAR

GLASILO ČEBELARSKIH ORGANIZACIJ
SLOVENIJE

Št. 3

1. marec 1976

Leto 78

VSEBINA

Inž. Uroš Vidmar: Čebelarjeva opravila v marcu	73	Stefan Čuka: Panj po moji zamisli	94
dr. Jože Beniger: Ali si res ne znamo postaviti piko na l?	76	Alojz Lešnik: K članku »Širimo medovite rastline«	95
Ing. Ludvik Klun: 25. Kongres Apimondie in razvoj svetovnega čebelarstva	79	Gyorfi Nikolaj: Se o članku »Širimo medovite rastline«	96
Lojze Kastelic: Nekaj misli ob izidu knjige »Čebelarjenje v nakladnem panju«	84	ČD Kočevje: Čebelja paša in oblikovanje pokrajine	97
Martin Mencej: Več objektivnosti o pisanju slovenskih čebelarjev	87	Emil Luštrek: Kaj pomeni za nas izdelava satja	97
Julij Mayer: Spreminjanje živalnosti čebelne družine v panju (prevod)	89	Ivan Krajnc: Čigaj je roj	98
Urednik: Pojasnilo k članku »Moje izkušnje s križanci«	90	NOVICE IZ ČEBELARSKEGA SVETA	
IZKUŠNJE IN PREIZKUŠNJE NAŠIH ČEBELARJEV		Julij Mayer: Nekaj o melanozi. Praktično pridobivanje obnožine Pomen čebeloreje v sedanjem trenutku. Zgornje žrelo	99
Ivan Krajnc: Moje izkušnje s križanci	91	IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA	
Ivan Narobe: Razmnoževanje ive — da ali ne	93	Joško Slander — sedemdesetletnik	101
		OSMRTNICE	

List izhaja vsakega 1. v mesecu. Člani, ki plačujejo letno članarino 120,00 din, ga prejemaajo zastonj.

Izlaja ga Zveza čebelarških društev za Slovenijo v Ljubljani, Cankarjeva c. 3/II.

Izdajatelj: svet: Dušan Svava, predsednik; člani: Ludvik Klun, Franc Magajna, Martin Mencej, Janez Mihelič, Fani Osojnik, A. Marija Sedej, Joško Slander in Janez Terlep.

Uredniški odbor: France Guna, inž. Ludvik Klun, Ivan Krajnc, Martin Mencej, inž. L. Podjavoršek, dr. Nežka Snoj in Joško Slander.

Glavni urednik: Mihelič prof. Janez, odgovorni urednik: inž. Ludvik Klun.

Letna naročnina za nečlane 130,00, za tujino 150,00 din. Odpovedi med letom ne upoštevamo. Kdor plačuje naročnino v obrokih, se s prvim obrokom zaveže, da jo bo do konca leta v celoti poravnal. To velja tudi za naročnino. Št. žiro računa pri SDK v Ljubljani, Miklošičeva c.: 50101-678-48636. Telefon: 20-208.

Zunanja stran ovitka delo Vilija Kožarja.

Po mnenju republiškega sekretariata za prosveto in kulturo št. 421-1/74 je glasilo oproščeno temeljnega davka od prometa proizvodov.

Tiskala Tiskarna Ljubljana v 6300 izvodih.

Čebela na vrbi zgodaj pomladi

ČEBELARJEVA OPRAVILA V MARCU

ING. UROŠ VIDMAR

Marec je po koledarju še zimski mesec. Lahko je še zelo mrzel in tedaj velja vse, kar smo povedali za januar in februar. Če pa je toplejši, čebele že redno izletavajo in nosijo vodo ter cvetni prah.

Zalega se hitro množi, zato so potrebe po vodi in hrani še večje. Zato mora vsak čebelar, ki nima v bližini svojega čebelnjaka ustrezne tekoče vode, priskrbeti napajalnik, ki naj bo v zavetni sončni legi. S postavitvijo napajalnika bomo ohranili čebele, saj bi jim, če bi morale donašalke ob neugodnem vremenu po vodo, mnoge izgubili.

V drugi polovici meseca se navadno ozračje že toliko ogreje, da lahko že bežno pregledamo družine. Ta pregled je važen, da ugotovimo stanje zalog, ki bodo sedaj, ko je vsaki dan več zalege v panjih, hitreje kopnele kot v zimskih mesecih. Omenili smo že, da je najboljša dopolnjevanje zalogo s polnimi sati medu ali predelanega sladkorja. V zadnjem času se dodajajo tudi sladkorno-medene pogače s primesjo cvetnega prahu ali njegovimi nadomestki.

Če je bila prejšnje leto letina kolikor toliko medena, potem za rezervo medu v sätju ni problem. Kaj pa, če nam jo

narava tako zagode kot lansko leto? Kje potem dobiti medene sate? V vsakem čebelarstvu, ki je po številu panjev že malo narastlo, je dobro, da izločimo nekaj panjev, odvisno od velikosti čebelarskega obrata, za posebne namene. Iz teh panjev bomo črpali med letom zalego, enodnevne ličinke, mlade čebele in sploh vse, kar potrebujemo pri gospodarskih panjih. Zato nam z opravili pri čebelah ni treba vznemirjati vseh panjev v čebelnjaku, temveč le nekaj, vnaprej določenih. Te izločene družine lahko tudi izkoristimo za predelavo sladkorja. Redno jim pokladamo sladkorno razstopino, ki jo predelujejo in kopičijo v mediščnih satih in predelano tudi pokrijejo z voščenimi pokrovc. Ko je medišče polno, sate ometemo in shranimo za čas, ko jih bomo nujno potrebovali. Ker je poleti v času krmljenja tudi nekaj paše, pride med dodani sladkor tudi med, ki je zlasti spomladi, potreben. Na ta način si lahko preskrbimo zimsko zalogo, oziroma ustrezno rezervo tudi v slabih letinah. Če panje krmimo od julija dalje, nam posamezni panj lahko predelela tudi do 70 kg sladkorja.

Poleg zaloge pa je važno, da pri prvih pregledih čebel ugotovimo tudi kvaliteto matice oziroma zalege. Matice se-

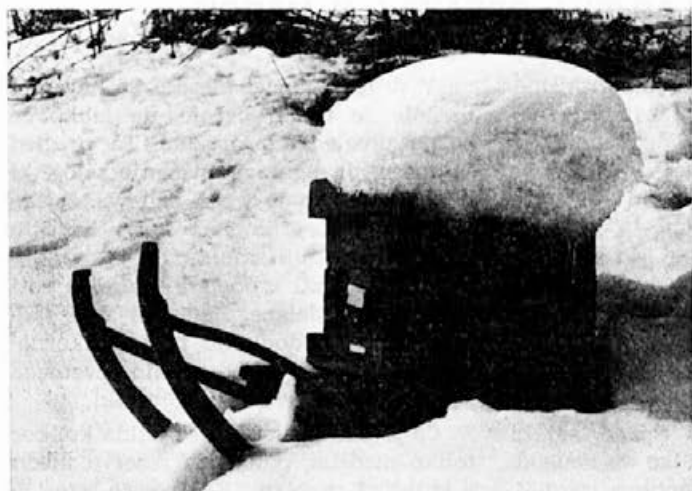
veda ne bomo iskali. Iz kakovosti in količine zalege bomo lahko sklepali tudi o njeni kvaliteti. Pri pregledu, pa panjev še vedno ne smemo preveč ohlajati, zato izvlečemo le krajni sat, in z odmiikanjem ostalih ugotovimo, kako je z notranjostjo.

Če ugotovimo slabo ali trotovsko zalogo, moramo matico zamenjati. Količnik brezmatični panji še niso preveč oslabei, se to delo izplača, ker ti panji v kasnejšem razvoju dohitijo ostale. Morebitne slabiče pa moramo nujno pridružiti močnejšim panjem.

Najprej pregledamo vse družine v čebelnjaku, si vse zapišemo in šele na koncu pregleda odločimo, kako in kaj. Po končanem pregledu panje zopet zapazimo, ker jim je toplota sedaj, ko gojijo zalogo, najbolj potrebna.

Ob tej priliki zamenjamo tudi vse plesnivo ali drugače neustrezno satje na robovih gnezda, če tega nismo storili že jeseni.

Pri nakladnih panjih je v tem času za prvi pregled še prezgodaj in bomo rajši počakali do aprila. Ker jih odpiramo od zgornje strani, so toplotne izgube prevelike. Očistimo ali zamenjamo le podnice ter združimo brezmatične družine, če tega nismo mogli storiti v mesecu februarju.

Kdor čebele in ovce redi, lahko mirno spi — toda dolgo nikar, da ne bo obojemu v kvar.

(ljudski pregovor)

Foto: L. Klun

Vsako leto se na pomlad dogaja, da nam preko zime določeno število družin oslabi, čeprav smo pri zazimovanju upoštevali vsa navodila in zazimili res sposobne in močne družine. Vzroki so lahko različni. Te družine brez naše pomoči ne bodo dosegale prave moči do glavne paše, temveč se lahko razvijejo šele ob prvih pašah.

Čebelarju povzročajo veliko dela, rezultat pa je navadno komaj omembe vreden. Zato je boljše, da jih naložimo srednje močnim družinam nad vrhnji pokrov, kjer odprtino zapremo z žično mrežo. Na tem mestu se bodo lahko dobro razvijale, ker bodo skozi zamreženo odprtino črpale del toplote od spodnje osnovne družine. Tik pred pašo lahko družini združimo ali pa z zalego in čebelami okrepimo spodnje srednje-močne družine, ter s tem dosežemo, da bodo slednje ob času paše po moči dosegle najmočnejše. Na ta način, bomo dosegli veliko večji skupni uspeh pri manjšem številu panjev, kot bi ga sicer, če bi se dodane družine razvijale somostojno. Tako izenačenje družin pred pašo je preživela praksa. Najmočnejše družine dajo največ pridelka ter jih moramo s primerno tehnologijo držati vedno v delovnem razpoloženju, srednjemočne pa krepiti na račun slabih.

Meseca marca je tudi skrajni čas, da izvršimo vsa preostala obrobna dela, kot so popravila panjev, zabijanje in vpljava žice v romiče in podobno. Pre-

gledati moramo tudi rezervno satje, izločiti neustreznega ter ga oddati v kuhinjo. Preostalo dobro satje zažveplajmo v omarah, ker se v tem času že pojavlja voščeni molj, ki nam sicer lahko napravi veliko škodo.

Enako pomembni kot so dobri zapiski o delu in življenju posameznih družin, o katerem je bilo govora v prejšnjem mesecu, je tudi vestno zapisovanje vseh stroškov, ki nastajajo pri delu s čebelami. Navdušenemu amaterju, ki čebelarji z nekaj družinami, je gotovo vseeno, koliko denarja porabi pri oskrbovanju teh nekaj panjev. Pri večjem številu družin pa razni, na videz nepomembni izdatki, lahko na koncu sezone predstavljajo že znatno vsoto, ki je v skrajnem slučaju že prevelika. Zato je koristno, da vsi vodimo tudi blagajniški dnevnik, kjer vestno zapisujemo vse dohodke in izdatke o opravljanju čebel. To nam na koncu leta pove, koliko smo bili pri svojem delu uspešni. Opozori nas na vse nepotrebne izdatke, zlasti za izboljšave, ki je pri nekaterih, zlasti mlajših čebelarjih, preraslo že v bolezen, saj odkrivajo to, kar so že mnogo pred njimi odkrili in največkrat tudi zavrgli starejši izkušeni čebelarji. Zapomnimo si, da samo skrajna enostavnost opreme in izbira ustrezne preiskušene tehnologije vodi k trajnim uspehom. Razni prebrisaní manevri in nepotrebna dodatna oprema, pa so kmalu obsojeni na pozabo in tiho preminejo.

TEČAJ O VZREJI MATIC IN SELEKCIJI ČEBEL BO DNE 13. IN 14. 3. 1976

Tečaj bo 13. 3. s pričekom ob 8. uri in 14. 3. prav tako ob 8. uri, v Ljubljani, na Biotehniški fakulteti, pod Rožnikom, Jamnikarjeva 101 (z avtobusom št. 14 se peljete do Vajeniške šole). Poleg naših znanih predavateljev in praktikov bo predaval o vzreji matic in selekciji čebel tudi **gost iz ZDA, dr. Jovan KULINČEVIĆ**, ki dela na tem področju v ZDA že dobro desetletje.

Predavanja bodo ponazorjena z barvnimi diapozitivi.

Vabimo čebelarje predavatelje, vzrejevalce matic, vodje krožkov in druge čebelarje, da si obogatijo svoje znanje.

Zveza čebelarjskih društev za Slovenijo
in Zavod za čebelarstvo

ALI SI RES NE ZNAMO POSTAVITI PIKO NA I?

DR. JOZE BENIGAR

Veliko je bilo napisanega in še več povedanega glede nujnosti reorganiziranja čebelarstva pri nas in glede prilagajanja čebelarstva organizacije družbenim, ekonomskim in političnim tokovom naše družbene skupnosti. Vse to nam predvsem narekuje naša društvena, strokovna in pereča ekonomska problematika, ki je ne bomo mogli zadovoljivo rešiti na starih, preživelih načelih društvene dejavnosti, katera vsebuje zelo veliko etike in idealizma, premalo pa gospodarskih zakonitosti in poslovnih običajev.

Še pred izidom zakona o društvih, smo opozorili, da so naše čebelarstvo organizacije premalo povezane s terenom, predvsem z družbenimi dejavniki, s katerimi imamo več ali manj skupnih interesov. Zato smo priporočali ustanavljanje osnovnih čebelarskih organizacij (družin ali društev) na območju ene ali več krajevnih skupnosti seveda v mejah, ki jih narekujejo razmere določene območja (število in aktivnost čebelarjev, število panjev in čebelarstev, naravni pašni pogoji, razvitost in specifičnost kmetijstva, posebej še sadjarstva, gozdarstva ipd.) in to zato, ker je bila doslej večina čebelarjev povezana mimo KS v čebelarskem društvu občine ali celo v društvu druge občine.

Ponekod smo sicer imeli pri društvih poleg »sekcij« in »pododborov« tudi »čebelarske družine« vendar le kot organizacijsko obliko dela društva, ne pa kot samostojna društva s položajem pravne osebe z vsemi pravicami in dolžnostmi društva.

Da bi osvestili in aktivirali naše čebelarje, pa tudi formalno-pravno omogočili delo na terenu, smo priporočali smislu zakona o društvih, da čebelarji ustanavljajo take osnovne organizacije, ki bodo pravne osebe in dejansko sposobne reševati vso osnovno problematiko čebelarstva na določenem območju (ena ali več KS).

Zanimivo je, da se je pri nas na terenu več razpravljalo in razmišljalo o nazivih, kot o vsebini, bodočih nalogah, ter delu novih organizacij.

Menimo, da je naziv »Družina« ali »Društvo«, »združenje« ali »Zveza« neprimerno manj pomemben, kot naloge in cilji, ter seveda tudi oblika in položaj organizacije.

Na žalost smo torej izgubili veliko časa in besed prav v tem, da smo mešali nazive in vsebino, kar je nekaterim na terenu celo konveniralo in zaradi dreves nismo videli gozda.

Verjamem, da je danes večini jasno, da so vse osnovne organizacije ne glede ali se imenujejo čebelarska družina ali čebelarska društva, po zakonu o društvih, dejansko društva. Zato je dopustno in zakonito, če je npr. v pravilih »Čebelarske družine Črni breg« zapisano, da je Čebelarska družina Črni breg društvo, prav tako kot če bi se imenovalo »Čebelarsko društvo Črni breg«.

Prvotno smo predlagali in v tem smislu tudi pripravili osnutek pravil, naj se osnovna organizacija imenuje Čebelarsko društvo in ne družina in naj se te prostovoljno in s samoupravnim sporazumom združujejo v »Občinska čebelarska združenja« ali »Zveze«, le te pa v republiško zvezo.

Čebelarji pa ste se iz vam, ne nam znanih razlogov v večini odločili za naziv »Čebelarska družina«, »Čebelarsko društvo« (obč. združ.) in Zvezo čeb. društev Slovenije. Tako odločitev je potrdil tudi upravni odbor ZČDS na svoji redni seji dne 8. 11. 1975.

Ko se je pristopilo k reorganizaciji (občni zbori) so nastale meni nerazumljive težave in zmešnjave in popolna neenotnost.

Tako imamo danes naslednje oblike naše organizacije — »Čebelarske družine« kjer je v njihovih pravilih napisano, da je družina — društvo. Le te se združujejo na ravni občine v Čebelar-

sko društvo (s pravili označeno, da je to občinsko združenje — zveza).

— »Čebelarstva društva« (prej družina), ki se združujejo na ravni občine v »Občinsko čebelarstvo zvezo«.

— Občinska čebelarstva zveza, ki združuje čebelarske družine ali društva iz svojega občinskega območja in še nekatere osnovne organizacije iz drugih občin.

— Dve ali več čebelarskih društev v isti občini, ki so samostojna in niso organizirana v občinsko zvezo. Glede skupnih vprašanj (letni načrti razvoja čebelarstva, uporaba in delitev družbenih sredstev, ki jih daje obč. organ pristojen za kmetijstvo, preprečevanje in zatiranje kužnih bolezni in podobno), se poslužujejo ustreznih dogovorov in sporazumov.

— Eno čebelarstvo v občini, ki združuje čebelarje kot fizične osebe, torej tako kot je bilo doslej v večini občinskih in celo nekaterih medobčinskih čebelarskih društvih.

Najprej je treba odgovoriti ali je po zakonu o društvih katera od teh oblik nezakonita? Ni!

Zakon o društvih namreč zahteva poleg splošnih družb. polit. še naslednje osnovne pogoje:

— za ustanovitev društva se mora izjasniti najmanj 10 državljanov (občanov), ki se želijo združiti oziroma ustanoviti svoje društvo (organizacijo) za reševanje njim lastne problematike;

— da na ustanovnem občnem zboru sprejmejo pravila, ki jih je potrdila ustrežna (obč. rep. zvez.) konferenca SZDL;

— da se registrirajo na osnovi prijave in sprejetih pravil pri ustreznem org. za notranje zadeve;

— zaradi višjih skupnih strokovnih in gospodarskih interesov, kakor tudi zaradi lažjega reševanja širših problemov, se društva lahko združujejo na višji ravni (obč., republ., feder.).

Iz tega sledi, kot smo že prej rekli, da so vse oblike naših čebelarskih organizacij zakonu o društvih zadostile!

Nikakor ne želim razpravljati ali celo posegati v ustavne in zakonske pravice naših čebelarjev. Zato ponovno izjavljam, da so doslej vse oblike organiziranja čebelarjev zakonsko neoporečne.

Prav tako ne želim krojiti vsebine in oblike slovenske čebelarske organizacije ali na kakršen koli način omejevati samoupravne pravice čebelarjev Slovenije, želim pa in menim, da je to celo moja dolžnost opozoriti tako slovensko javnost, kot čebelarje same, da moramo ne samo stremeti ampak tudi izpeljati enotnejšo in ustreznjšo obliko čebelarske organizacije in prav tako tudi vsebino dela, če hočemo zagotoviti enakopravno uveljavljanje delegatskih dolžnosti, in pravic, ter končno zaradi večje varnosti razvoja in ostvaritve ciljev slovenskega čebelarstva.

Omenjena raznolikost, bo povzročila velike težave predvsem na občinskih in republiških združenjih in končno je problematično tudi vprašanje združevanja različnih organizacij na ravni republike, oziroma njihovih delegacij v organizaciji ZČDS.

Ni mi jasno ali bo lahko imelo društvo, ki na ravni občine združuje 150 čebelarjev — (fizičnih oseb) enako delegacijo, kot občinska zveza, ki združuje 9 društev ali družin, ki skupno štejejo 300 čebelarjev.

Nadalje mi je nerazumljivo zakaj se osnovna čebelarstva organizacija »GMAJNA« (družina ali društvo) iz občine A, ne združuje v zvezo čebel. društev (družin) občine A, temveč ostaja kot »tujek« v združenju občine B in to le zato, ker je bila povezana tam tudi doslej. (Nezaupanje v lastne sile!)

Postavlja se mi vprašanje ali mora občina (organ za kmetijstvo in vet. inšpektor) B reševati razvojno politiko čeb. org. »Gmajna«, saj je zanjo pristojna občina A, ker živi in deluje na njenem območju.

Res je, da lahko čeb. organizacija »Gmajna« določena predvsem negospodarska vprašanja kot so strokovno izo-

braževanje, družabnost in podobno celo bolje rešuje v čebelarstem združenju občine B, nikakor pa ne more reševati mnogih bolj pomembnih in važnih vprašanj (pašni kataster, razvoj čeb. v občini A, zatiranje bolezni), ki spadajo v kompetenco matične (A) občine. Menim, da bomo lažje reševali organizacijska vprašanja v občinskem združenju lastne občine. Za širše interese in probleme pa se bomo morali dogovarjati na medobčinski ali republiški ravni.

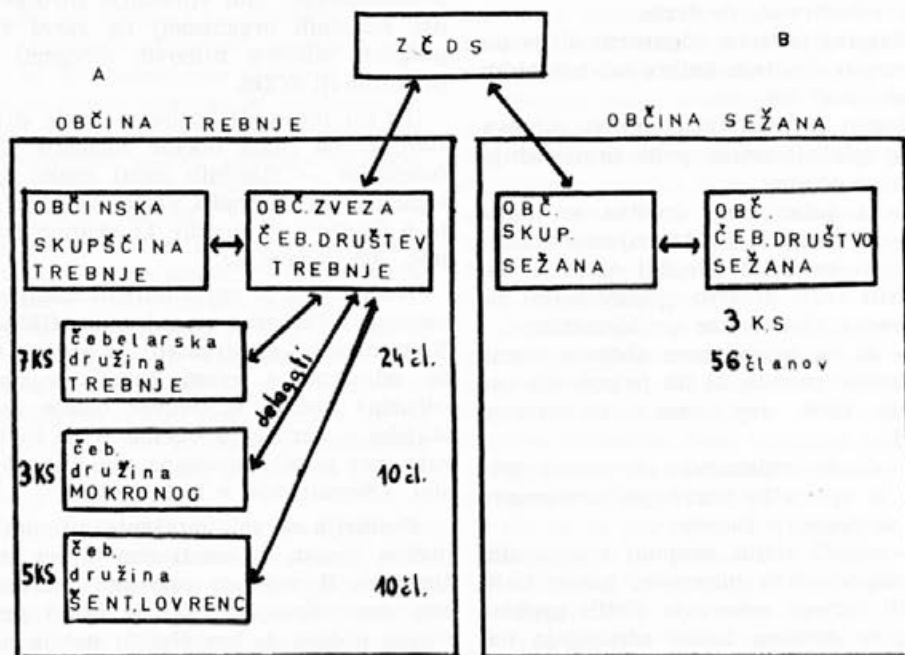
Osebo ocenjujem, da je občinsko društvo, ki nima (ne združuje) osnovnih samostojnih organizacijskih enot (družina — društva) in združuje na ravni občine le čebelarje kot fizične osebe, manj primerna in ustrezna oblika, čeprav je zakonita. Če odmislimo vse ostalo, bo taka oblika vsaj potuha konservativcem in ovira rasti mladih perspektivnih kadrov v čebelarski organizaciji in končno tudi cokla pri samoup-

ravnem reševanju obstoječih problemov čebelarstva v KS in občini.

Ko govorimo o nujnosti povezovanja čebelarstva s kmetijstvom, gozdarstvom, industrijo in končno z gospodarstvom na sploh si težko zamišljam ustrezne rešitve brez aktivnega sodelovanja in soodločanja prav omenjenih osnovnih čebelarskih društev kot najbolj izvernih in neposrednih dejavnikov.

Želim, dragi čebelarji, da bi ta moj skromen članek (pojasnilo) služil kot pripomoček za orientacijo k enotnejši organizaciji, ne pa kot kritika na sedanje stanje ali model, (vzorec) kako naj izgleda naša organizacija.

Z ustreznno obliko in enotnostjo, bomo sebi in združenju olajšali delo in omogočili hitrejše in enotnejše reševanje čebelarske problematike, istočasno pa boste določeno specifiko reševali že sami na hitrejši in ustrežnejši način, kot jo doslej.

(Popravek: v shemi B, se veže na ZČDS občinsko čeb. društvo Sežana.) Menimo, da je potrebno izvršiti reorganizacijo po shemi občine Trebnje (A) in le v skrajnem slučaju — velik teren, posamezni člani v KS, visoka starostna struktura — po shemi občine Sežana (B).

25. KONGRES APIMONDIJE IN RAZVOJ SVETOVNEGA ČEBELARSTVA

INŽ. LUDVIK KLUN

Skupna ugotovitev vseh obiskovalcev kongresa je bila, da je to doslej največja čebelarstva razstava v svetu, saj so na njej sodelovali največji proizvajalci čebelarstva opreme. Med njimi so bili iz ZDA Root, Francije Thomas, Anglije Thorne, ZR Nemčije Fritz, Italije Lega in še okrog 40 drugih, med katerimi so seveda prevladovali domačini.

Osnovna težnja razstavljalcev je bila pokazati čebelarjem, kako je moč v sedanjem težavnem položaju čebelarstva povečati rentabilnost z uvedbo mehanizacije in uporabo novejših čebelarskih pripomočkov.

PRIPRAVE ZA AVTOMATSKO TOČENJE MEDU

Največja senzacija na razstavi je bila »avtomatska linija za točenje« francoske firme Thomas. Pravzaprav gre za skupino naprav, ki so med seboj povezane s centralno krmilno napravo, kateri »predpišemo« določeno zaporedje del s programom. Naprava deluje takole: čebelar vlaga medene sate v stroj za odkrivanje pokrovcev in odkrite sate vlaga v eno izmed točil na 32 satov, ki delujeta izmenično. Ko je eno v mirovnem položaju, drugo obratuje. Med iz točil in iz stroja za odkrivanje pokrovcev odteka skozi filtre v manjši tank s črpalko, ki se vklopi, čim je v njem določena količina medu in izklopi, ko je med izčrpan. Črpalka poganja med skozi cevi do rotacijskega filtra, ter dalje do mešalnika (če je potrebno med mešati) in v zorilnike medu z vgrajenimi pipami za polnjenje kozarcev.

Vse površine strojev, s katerimi pride med v dotik, so iz nerjaveče pločevine ali ustrezne plastične mase. Kljub temu, da nitl sanjati ne moremo o taki mehanizaciji pri nas, me je vseeno zanimala cena. S predstavnikom firme

sva seštela cene posameznih naprav in dobila številko 65.000 FF. Če upoštevamo, da proda francoski čebelar hojev ali sivkin med tudi po 25 frankov, potem dobi tako mehanizacijo za 2600 kg medu.

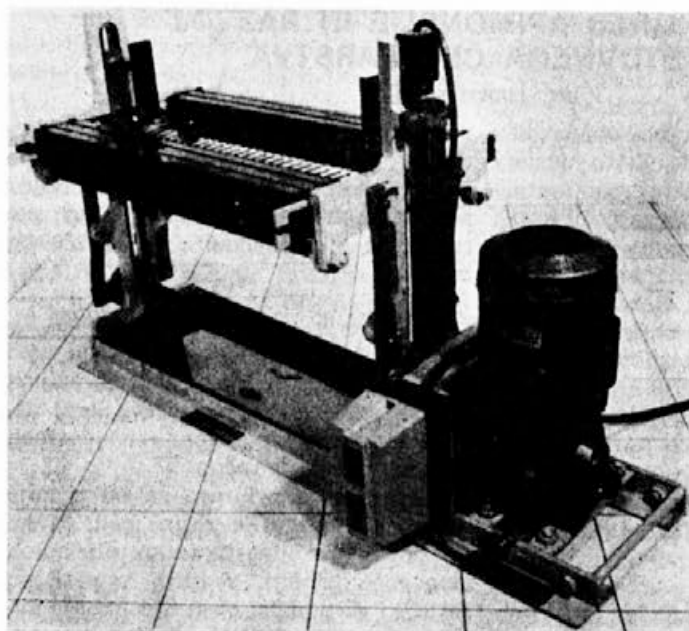
NAPRAVE IN PRIPOMOČKI ZA ODKRIVANJE SATJA

Firma Root je pokazala vibracijski nož za odkrivanje pokrovcev. Stroj deluje na električni pogon. Sat je treba potegniti ob nožu ročno.

Zanimiva je priprava za odkrivanje satja, v katerem je resin med, ki ga je zaradi vlečljivosti težko ali sploh nemogoče iztočiti. V stroj vstavljamo satje, ki ga pomika električni motor mimo nekakšnih »žeblicev«. Žeblice so vgrajeni v kovinski, ogrevani letvici, ki z obeh strani sata istočasno potiskata segrete žeblice v celice satja. Žeblice so razporejeni tako kot celice. Za stroj mora čebelar odtehtati 220 kg medu.

Princip delovanja stroja je presenetljivo enak izumu našega čebelarja Janeza Pusta, ki ga je patentiral leta 1962 in naslednje leto opisal v našem glasilu. Čebelar Pust je žeblice vgradil v ploščo električnega likalnika in z njimi zabadal v meden sat. V članku opisuje težave, ki jih je imel pri iskanju proizvajalca. Kakšna je bila nadaljnja usoda izuma mi ni znano. Bo pa morda sam kaj o tem povedal.

Videli smo pestro izbiro odličnih nožev za odkrivanje satja. Vsi so izdelani iz nerjavečega jekla. Najnovejši so izdelani v obliki žage, brušeni pa kot nož. V obeh francoskih čebelarstvih, ki smo si jih ogledali, smo videli enake nože. Odstranjevanje pokrovcev je zelo hitro (ko dobimo potrebno prakso), predvsem pa delno prispeva k večjemu donosu. To se sicer sliši malce čudno, vendar ugotavljajo, da čebele hitreje popravijo gladko odrezan sat

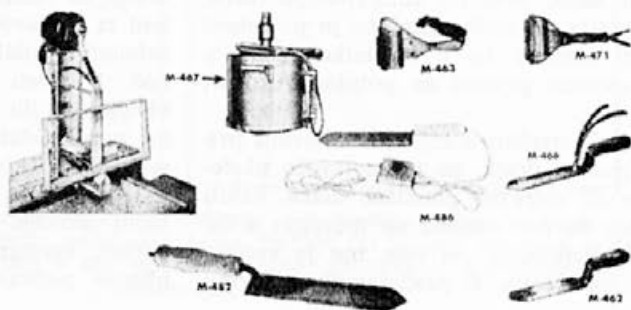
Stroj za odkrivanje satov z medom iz resja (Thomas)

kot razcefran sat, ki nastane pri odkrivanju z vilicami. Če dodamo tak razcefran sat tedaj, ko je medenje na višku in je vsaka minuta dragocena, je na dlani, da čebele, ki popravljajo sat ne morejo nositi nektarja. Sicer pa to ni novost, saj je naš čebelar Peternel že pred petdesetimi leti ugotavljal večji donos pri družinah, ki jim je dajal satje odkrito z nožem. Žal so njegove ugotovitve (kot še marsikatero druge) padle na neplodna tla.

Odlične žagaste nože je predstavil Thorne iz Anglije. Nož je proti reziloma brušen pod določenim kotom, da pravilno odkriva pokrovce, ki jih režejo polkrožni zobje brušeni vsak zase.

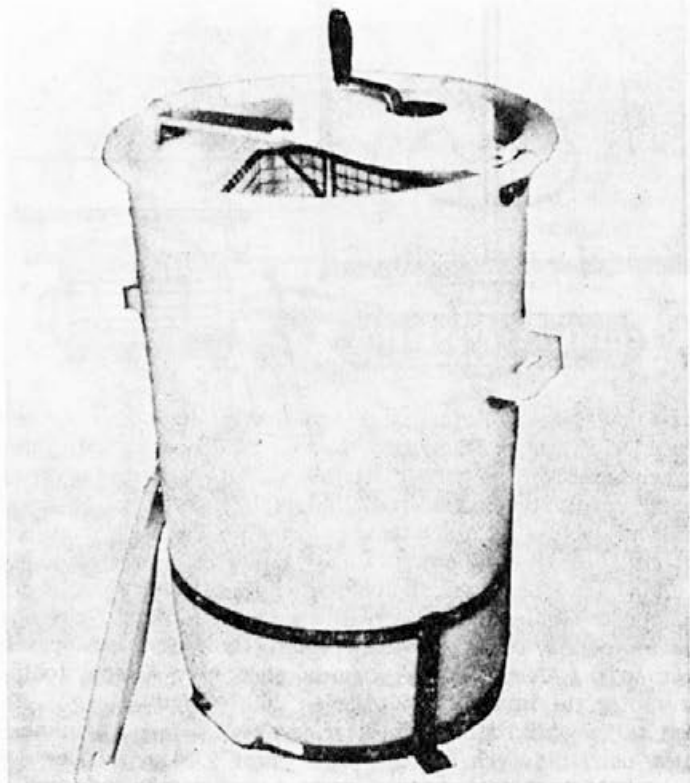
Nož je na konici ukrivljen, da je moč odrezati pokrovce tudi na neravnih delih sata. Nož stane 51 dinarjev.

Dražji so noži ogrevani s paro ali elektriko. Parne nože nadomeščajo že električni. Pri teh uravnava želena temperaturo termostat vgrajen v rezilo. Pa tudi sicer je pripravnejši od parnega, ker ni potrebno skrbeti za vodo in tudi gretje je preprostejše. Nož uvažajo Francozi iz ZDA (izdelava je namreč zahtevna, saj je treba v razmeroma tanko rezilo neprodušno vgraditi grelec). Nož stane 720 din, kar je za cene našega medu zelo veliko. Francoskega čebelarja pa stane le 7,2 kg najkvalitetnejšega medu v maloprodaji.

Različni noži za odkrivanje pokrovcev (Root)

Angleško
improvizirano
točilo (Thorne)

TOČILA

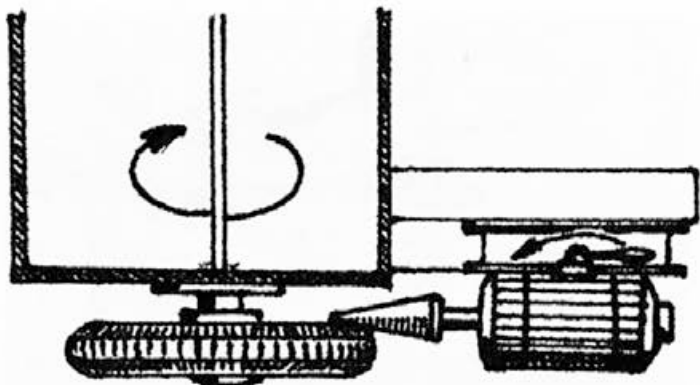
Točil je bilo na razstavi toliko, da bi za temeljit pregled potrebovali kar ves dan. Zato bomo prikazali samo nekaj karakterističnih izvedb.

Najmanjše točilo je namenjeno čebelarjem začetnikom. Cena je primerna njihovemu »žepu«. Vanj gresta dva sata. Nositi ga je moč v nahrbtniku. Kljub temu, da je to najcenejše točilo, je tudi to izdelano iz nerjavečega jekla, tako kot vsa točila, ki smo jih videli na razstavi. Izjema je le točilo, ki ga je predstavil Thorne. To je improvizirano točilo, ki uporablja standardno posodo za smeti, izdelano iz polietilena, na katero je moč montirati prečko z mehanizmom za pogon in koš za sate. Ko je točenje končano, odstranimo mehanizem in uporabimo posodo za med oziroma za točenje medu v kozarce. V

točilo je moč dati 3 LR sate ali 6 LR polovičnih satov.

Največja je bila izbira radialnih točil. Prav pri točilih se namreč pokaže prednost nižjih satnikov (LR normalni, srednji in polovični ter polovični DB). Francoski profesionalni čebelarji, ki večinoma uporabljajo Dadant-Blattove panje, uporabljajo dvojne vrste točil, če hočejo iztočiti med tudi iz plodiščnih satov (radialno za nizke mediščne sate npr. na 32 ali več satov in tangencialno na 4 ali nekaj več plodiščnih DB satov). To pa gotovo ni rentabilno. Zato je popolnoma razumljiva težnja, da opremijo svoja čebelarstva s satniki, ki jih je moč točiti v radialnih točilih z električnim pogonom, ter večje število naenkrat. Saj prav to močno poveča rentabilnost čebelarjenja.

Prav zanimivo rešitev pogona na radialnem točilu smo videli pri čebelar-

Preprost električni pogon točila s spremenljivo hitrostjo vrtenja
skica: Ludvik Klun

ju Sucu. Napravil mu ga je vaški kovač. Deluje pa, kakor pravi, že več let brezhibno. Ker so tudi naši čebelarji, ki si hočejo preskrbeti radialna točila, odvisni od lastne iniciative, ga zaradi preproste rešitve omenjam:

Pogonska os, ki nosi koš s satniki, je pod točilom. Na njo je pritrjeno kolo motocikla (približno take velikosti kot so pri Vespi). Kolo poganja elektromotor, ki ima na osi pritrjen železen valj v obliki stožca, in sicer je obrnjen ostri del (vrh stožca) proti gumi kolesa. Motor ni togo vpet, temveč ga

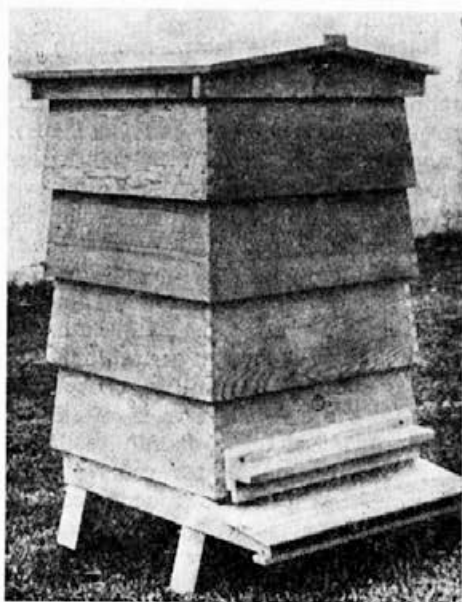
je moč z vzvodom, ki je na zgornjem delu točila, pomikati proti pogonskemu kolesu. Pogonski stožec z gumijastim kolesom je torej sklopka in regulator hitrosti vrtenja, saj je hitrost tem večja, čim bolj potisnemo stožec na gumo pogonskega kolesa. Ko motor izklopimo (prekinemo električni tok) deluje kot zavora in se vrtenje hitro ustavi. Glede točil lahko ugotovimo naslednje:

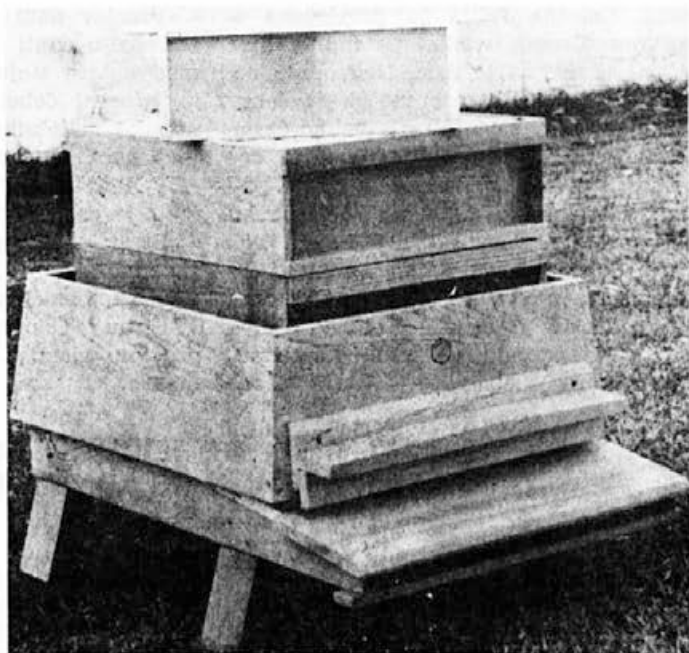
— Pocinkane pločevine ne uporabljajo več, ker dobro vedo, v kakšno vrsto posode sodi ta žlahtni pridelek narave. Kljub dragi kovini je cena nizka, saj da francoski čebelar za štirisatno tangencialno točilo na ročni pogon iz nerjaveče pločevine 25 kg kvalitetnega medu. Za radialno točilo na električni pogon, v katerega gre 24 satov, da 168 kg medu.

— Zobniki mehanizma za pogon so izdelani (oziroma viliti) iz teflona, zato je tek skoraj neslišen, pa tudi obraba materiala je majhna. Mimo tega je proizvodnja takih zobnikov zelo preprosta. Enak material uporabljajo tudi za pipe na točilih in drugih posodah za med.

PANJJI

Tu so zopet presenetili Francozi s svojim DB panjem iz poliuretana (to je plastična masa, podobna stiroporu, le da je namesto zraka v notranjosti plin freon, ki ima še slabšo provodnost kot zrak). Pa še to prednost ima, da ga je moč preprosto ulivati v kalup. Panj

**Angleški panji
za stalna stojišča
(Thorne)**

je v paketni obliki. Streha je gumijasta. Tudi satniki so iz plastike. Izdelani so tako, da jih je moč razpoloviti in vmes vstaviti satnico, potem pa zopet stisniti skupaj.

Satnike izdelujejo iz dveh različnih plastičnih mas. Običajno uporabljajo polistiren, medtem ko za afriške dežele uporabljajo polipropilen. Panj tehta 11 kg in stane 235 FF (940 din). V podnici ima vgrajeno mrežo za zračenje.

Plastične panje iz armiranega poliestra so predstavili Španci; izdelani so v obliki položk. Tudi avstrijski izdelovalec plastičnih panjev je predstavil svoje panje, izdelane iz homogene zunanje in notranje plošče, med kateri je vstavljena plošča stiropora. Proizvajalec pravi, da imamo take panje tudi v Sloveniji. Tovariš Zunec iz Maribora! Kako se vam obnesejo? Videli smo tudi panje v celoti izdelane iz stiropora, vendar je očitno, da nimajo prihodnosti, ker so prekrhki in ne prenesejo prevoza. Izjema so plemenilčki, ki gredo, kot je videti, dobro v denar. Izdelovalec iz ZR Nemčije ima na prospektu

natisnjeno tudi ceno v dinarjih (90 din), plačati sem mu ga moral pa v frankih. Izdelali so jih doslej že 20.000. Pravi, da so vsi zadovoljni z njimi. Družinice so v njih zaščitene pred mrazom in vročino pa se zato lepo razvijajo.

Angleži so predstavili svoje »UX-BRIDGE« panje, ki imajo toplotno zaščito izvedeno tako, da postavijo panj s čebelami v večji panj. Tudi pri teh panjih (kot smo to videli pri francoskih in italijanskih, če je šlo za čebelarstvo na stalnem mestu) je pokrov izveden z »ostrejšem«, zato jim prav gotovo ni treba spomladi menjavati ali sušiti premočenega papirja. Uganka nam je bila tudi potrata lesa, pri sicer varčnih Angležih; če bi za zaščito čebel ne bilo nobene potrebe bi gotovo po nepotrebem ne trošili lesa. Pravijo pa, da se tak panj prav lepo prilega angleškimi vrtovom in parkom.

Proizvajalec Root je predstavil dve vrsti armiranih satnic, pri katerih ni potrebno žičenje. Ena izvedba ima za osnovo plastično folijo z utrtimi celi-

cam. Celotna folija je prevlečena z voskom. Druga izvedba pa ima v klasično satnico vrte žice. Nedvomno so take satnice velik pripomoček za čebelarja, saj prav žičenje terja veliko časa.

Klasične satnice dobi francoski čebelar, tako kot ostalo opremo, zelo poceni. Hermetično zaprt petkilogramski paket satnic plača po 16,5 FF za kg. Torej dobi kilogram satnic za kilogram cvetličnega medu. Že teh nekaj skromnih podatkov o cenah nam zadostuje, da se ne čudimo velikemu napredku francoskega čebelarstva.

Prostor nam ne dopušča, da bi pisali še o vrsti manjših pripomočkov, med katere štejemo: osmukače, spreje za pregled čebel, pokrivala, kadilnike, umetne matičnike, pitalnike, lovilce rojev, matičnice, embalažo ipd.

POPRAVEK: V prejšnji številki SČ nam je zagodel tiskarski škrt.

Stran 41, drugi odstavek spodaj se pravilno glasi: ... čebele, ki letijo včasih tudi 5 km daleč v vinograde.

Stran 43, prvi odstavek zgoraj: se pravilno glasi: Le kaj naj bi drugega dejal?

NEKAJ MISLI OB IZIDU KNJIGE »ČEBELARJENJE V NAKLADNEM PANJU«

LOJZE KASTELIC

(nadaljevanje)

NAKLADNI PANJ IN NAŠA KARNIJKA

Na prelomu stoletij (1901) je Znidaršič z nekaterimi drugimi naprednimi čebelarji tedanjega časa izbojeval veliko zmago na Jurančičem in njegovimi somišljeniki v borbi za veliki okvir. Hkrati je v svoje čebelarstvo v Ilirski Bistrici uvedel Gerstungove panje kot tipične predstavnike takega okvira. Tako so lahko tedanji čebelarji v četrtem letniku Slov. čebelarja (1901) na strani 12 in 13 občudovali dve veliki fotografiji njegovega čebelnjaka s 160 gerstungovci.

Štiri leta pozneje pa že najdemo v Sl. čebelarju oglas, da prodaja vseh 160 gerstungovcev!

Kaj je privedlo velikega mojstrapraktika do tega? Kaj je spoznal v pičlih štirih letih pri svojem čebelarjenju, da se je odločil za tako drago potezo. Pravega odgovora najbrž ne bomo nikoli izvedli. Vemo le, da se je razočaral nad načinom čebelarjenja v gerstungovcu in njemu podobnih panjih, ki so imeli skoro vsi polnaklade za medišča, in se z vsem srcem oprijel Preussove metode čebelarjenja, katerega bistvo predstavlja prestavljanje. Kot posledica tega se je kmalu za tem pojavil v slo-

vskem čebelarskem prostoru njegov panj z Albertijevo mero satnikov.

Pa ne samo pojavil! V pičlih 15 letih se je razširil na domala celotno področje Slovenije in začel prodirati tudi v sosednje pokrajine.

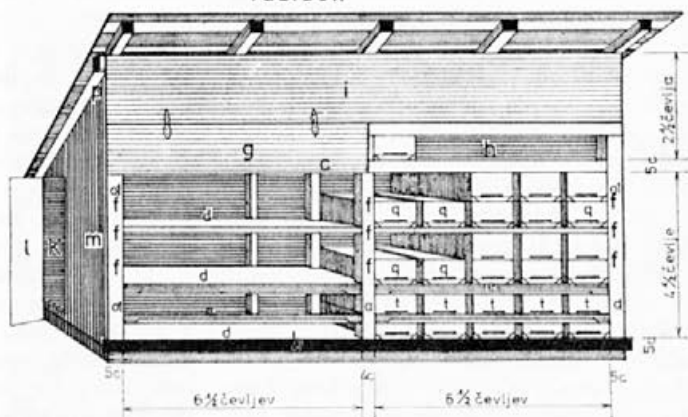
In zopet se zaman sprašujemo, kje tiči tisti skrivnostni razlog, ki je tak vzpon omogočil.

Nekaj podobnega, kot pri Znidaršiču, lahko zasledimo pri nekaterih čebelarskih mojstrih-praktikih tudi pozneje. Tako je pokojni velečebelar iz Vrhnike Markel LR naklade predelal v Znidaršičeve eksportovce.

To so dejstva, ki so na žalost še zelo prisotna v slovenskem čebelarskem prostoru. Ob njih se porajajo vprašanja, ki begajo naše čebelarje, zlasti začetnike, in tiste, ki nameravajo v čebelarstvu več vlagati. Menim, da bi morala knjižica, ki je namenjena drugačnemu naziranju in drugačnemu načinu čebelarjenja, spričo teh in podobnih dejstev, tako ali drugače odgovoriti na vprašanja, ki se nam vsiljujejo. Zlasti še, če naj taka knjižica služi kot priročnik!

V knjižici »čebelarjenje v nakladnem panju« sicer najdemo nekakšno opravi-

Tabla IV.

Janšev čebelnjak
Pogled nanj vzbuja
asociacijo na
čebelarjenje v
žnidaršičevem
sistemu panja.
(Orig. po Janšil)

čilo, češ da v njej »ne gre za borbo mnenj, temveč za prikaz izkušenj, ki si jih je mogel nabrati le tisti, ki je z nakladnim panjem vsaj nekaj let delal«. Hkrati poizkuša avtor knjižice pojasniti množično privrženost AŽ panju z nekakšno miselnostjo, ki da se je skupaj s tem panjem vtihotapila v naše čebelarске vrste, se tam zakoreninila in katero bo slej ko prej težko izkoreniniti. (Vse na str. 48.)

To pa le delno in dokaj površno pojasnjuje obstoječe stanje. Misel, da bi bila mojstra kot sta bila Žnidaršič, (ki si je, preden se je odločil za Preussov način čebelarjenja, dodobra ogledal in ocenil nakladni način čebelarjenja v Langstroth-Rootovem panju pri ravnatelju rižarne v Reki) in velečebelar Markelj, obremenjena z nekakšno miselnostjo pri svojih odločitvah, je kratko malo nevzdržna. Vzroki za njihove odločitve so morali biti mnogo globlji in tehtnejši.

Po drugi strani pa tako masovna privrženost AŽ panju živo in neposredno zadeva na problematiko uvajanja in spoznavanja nakladnega panja pri nas, da se mi zdi knjižica brez ustreznega odgovora na ta vprašanja močno pomanjkljiva. Zato naj velja to poglavje kot dopolnilo knjižici, hkrati pa nakaže pot, ki bi bila za mnoge privrženca nakladnega panja pri uvajanju nakladne-

ga panja v njihovo čebelarstvo zanesljivejša in manj tvegana.

Med svojim dolgoletnim čebelarjenjem in spoznavanjem čebel, sem prišel do nekaterih dognanj, o katerih mi je težko pisati, kajti znanstveno ali statistično bi jih težko dokazal in obrazložil. Med drugim sem danes prepričan, da so čebele neverjetno prilagodljive. Njihova prilagodljivost je tako velika, da lahko spričo okolnosti določeni rodovi spremenijo svoje osnovne značilnosti in jih prilagodijo novim okolnostim. Tako so med obema vojnama švicarski čebelarji množično prevažali panje na francosko obalo z namenom, da bi poleg svojih visokogorskih paš izkoristili še poznojesenske in zimske mediteranske paše. Po nekaj letih prevažanja pa so ugotovili, da tiste družine, katere so prezimovale ob morju, niso več občutile potrebe po obilni zimski zalogi, kakršno zahtevajo zimski pogoji v planinah, zato se z njo niso bile pripravljene tako prizadevno založiti. Skratka, tiste družine, ki so prebile trdo zimo doma, so nanesele več medu, kot tiste, ki so prezimile ob morju.

Sam čebelarim v nakladnih panjih že skoro poldrugo desetletje. V tem času sem spoznal in dognal prav presemetljive znake prilagodljivosti novemu okolju; v tem slučaju nakladnemu panju. V 10. št. I. letnika medexovega Bil-

tena sem čebelarje pridelovalce zadelavine že opozoril na moje ugotovitve pri pridelovanju zadelavine. Družine, ki so bile že nekaj let zapored v LR panju, so nanašale več zadelavine in svoj dom z njo bolj zaščitile, kot tiste, katere sem prestavil iz toplega žnidaršiča ali kranjčica šele pred kratkim.

Slična opažanja sem zabeležil tudi pri rezultatih prezimljanja: družine z večletnim »stanovanjskim stažem« v LR panju, so mi prebile zimo povsem drugače, kot tiste, ki so se donedavna mehkužile v toplih čebelnjakih. Kot posledica takega obnašanja v zimskem času so bile opazne neverjetno velike razlike tudi pri pomladanskem razvoju. Vse v skladu z gornjimi opažanji in ugotovitvami.

Skratka: osebno — ponavljam — osebno sem prepričan, da pri uvejanju nakladnega panja v naše čebelarke razmere grešimo, ker premalo upoštevamo faktor prilagodljivosti. Za neuspeh krivimo vse mogoče faktorje: od človeka — čebelarja in njegove miselnosti, preko pašnih ter podnebnih prilik, pa do samega panja in načina čebelarjenja. O tem, kako bi prilagodili (aklimatizirali) same čebele panju oz. načinu čebelarjenja, pa očitno še nismo prav nič razmišljali! Morda pa prav v tem grmu tiči zajec za vseh dosedanje neuspehe, katerih pri uvejanju nakladnega panja — to moramo priznati — dosedaj ni bilo malo.

Do te resnice se je očitno dokopalo tudi več drugih čebelarjev praktikov, pa so, ne da bi se spuščali v analize opustili misel na čebelarjenje v nakladnem panju. Nekateri so panju očitali, da je prehladen in priporočali izboljšave. Drugi so govorili, da je preprostoren (med temi sem tudi jaz in sem zato že od vsega začetka priporočal polnaklade), nekateri pa so tudi že sumili našo karnijko, vendar niso hoteli drezati v osir naše zaverovanosti vanjo.

S priporočenjem uporabe matične rešetke, plastične folije, redčenja me-

dišnih satov itd., kar v bistvu pomeni omejevanje delovnega prostora v nakladnem panju, tudi pisci knjige »Čebelarjenje v nakladnem panju«, hote ali nehote priznavajo neskladje med prakso in bistveno prednostjo nakladnega panja, tj. neomejenost širjenja delovnega prostora v njem.

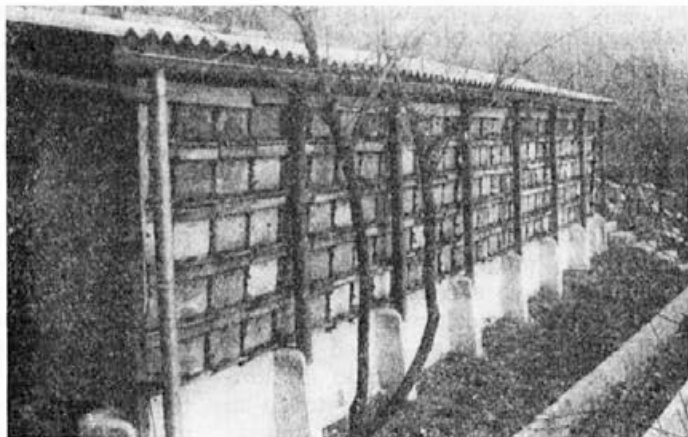
Morda bi kazalo sedaj ubrati nasprotno pot: prilagoditi čebele panju!

V tem pogledu vidim jaz več poti. Najbolj smela se mi zdi pot, ki jo prav v zadnjem času ubirajo nekateri naši pisci, kot je, denimo, Ivan Kranjc. (Sl. čeb. 1976, str. 16. in 58.). Priporočajo namreč uvajanje drugih pasem oz. križancev v naš čebelarski prostor. Če že ne povsod pa vsaj v gospodarsko čebelarstvo, kateremu je pravzaprav tudi nakladni panj namenjen.

Ceprav sem tudi jaz že večkrat to mislil (bilten Medex št. 8. str. 3.), pa našo karnijko preveč cenim, da bi jo nasplošno priporočal!

Jaz sem npr. pravilno ocenil in nekako vzljubil nakladni panj šele takrat, ko sem se ga naučil ožiti, ne pa širiti. Hočem reči, ko sem znal njegovo prostornino oz. delovni prostor prilagoditi moči družine in biološkim zakonitostim ter značilnostim naše sivke. Ni je večje napake pri čebelarjenju v nakladnem panju z našo sivko, kot je večji prostor in bolj razvlečena zalega, kot to čebele zmorejo! Kot začetnik sem zazimoval v dveh nakladah, pozneje sem prešel na naklado in pol, danes pa zazimujem vse panje le v eni nakladi. Moram pa seveda priznati, da s pridelovanjem matičnega mlečka in drugih posebnih pridelkov, čebele močno izčrpavam in se nikakor ne morem meriti po moči družin s čebelarji, ki čebelarijo na med. Zazimujem v velikih skladanicah (tudi do sto panjev), tako, da lahko panje dobro opažim in čebele zaščitim pred zunanjimi vremenskimi prilikami. Na ta način sem zmanjšal zimski osip družin od več kot 50 % v začetku, na komaj tri odstotke v lanskem zimski!

Zazimovanje čebel
v LR panjih v
velikih skladnicah.
Primer, kako
prilagoditi nakladni
panj zmožnostim
čebell

Je pa še ena pot uspešnega uvajanja nakladnega panja v naš čebelarški prostor. To je pot postopnega prilagajanja naše karnijke in njenih značilnosti nakladnemu panju in nakladnemu načinu čebelarjenja. Z vztrajno odbiro, po potrebi tudi z križanjem tistih rodov karnijke, ki se najbolj prilagaja navedenim pogojem, bomo v nakladnem panju tudi z njo dosegli dobre, če že ne odlične uspehe, kot to dosegajo drugje z drugimi pasmami, oz. križanci.

Jaz sem na tej poti že precej daleč, vsaj tako daleč, da jo lahko priporočim vsem, ki imajo dobro voljo in vero v napredek naše lepe gospodarske stroke. Zadnjo besedo o tej poti, kateri sem sicer namenil obsežen uvod v tem poglavju, vendar je ne morem znanstveno opredeliti, pa prepuščam znanstvenikom, v prepričanju, da ji bodo dali tisto veljavo, kot jo zasluži!

Žal v knjigi »Čebelarjenje v nakladnem panju« taka pot ni nakazana!

VEČ OBJEKTIVNOSTI O PISANJU SLOVENSКИH ČEBELARJEV

MARTIN MENCEJ

Replika k pisanju dr. Jožeta Riharja v knjižici Čebelarjenje v nakladnem panju

Sedaj, ko je izšla strokovna ocena knjižice dr. Jožeta Riharja Čebelarjenje v nakladnem panju, čutim dolžnost, da avtorju knjižice odgovorim, bralce pa opozorim, na tisti del njegovih »ugotovitev«, ki zadevajo pisanje o nakladnem panju v Slovenskem čebelarju v zadnjem desetletju, se pravi od 1965 do 1975. To sem dolžan storiti resnici na ljubo, ker sem bil v tem desetletju sedem let glavni urednik Slovenskega čebelarja.

Na strani 48 omenjene knjižice trdi pisec dobesedno:

»... Menimo, da je razvoju našega

čebelarstva škodovala dosedanja praksa »Slovenskega čebelarja«, ki je v preteklem desetletju zaviral objavljanje o upravičenosti uvajanja nakladnega panja. Prispevki s tega področja so bili pretežno take narave, da so skušali prikazovati tako nakladni panjski sistem kot tudi njegove zagovornike v slabi luči«.

In na strani 60 omenjene knjižice:

»K uveljavljanju nakladnega panja so od leta 1966 dalje poleg strokovnih objav pripomogli zlasti prikazi tega panja, ki so se vrstili na Zavodovem poskusnem čebelarstvu Dolsko in na čebelarstvu Mirošan v Savinjski dolini, končno so pa njegove prednosti posta-

le jasne tudi piscem pri »Slovenskem čebelarju« po posvetovanju, ki smo ga v februarju 1971 priredili na Biološki fakulteti v Ljubljani.

V svojem odgovoru se omejujem na obdobje 1968 do 1975, ko sem urejal Slovenskega čebelarja.

Da se v šestdesetih letih ni kaj prida pisalo o nakladnem panju, je razumljivo, zakaj pregrenke in predrage so bile izkušnje, za slovenske čebelarje in za javnost, agromelovega čebelarjenja v nakladnem panju, za kar so bili največ odgovorni tisti čebelarski strokovnjaki, ki so pri Agromelu svetovali in vodili čebelarjenje v teh panjih. Če sem prav poučen, je bil med temi tudi dr. Rihar. Odmev, ki ga je imel polom Agromela, je zarisal v slovenskem čebelarstvu težke posledice, kar tudi ni moglo nemo mimo sodelavcev Slovenskega čebelarja.

Slovenski čebelar je glasilo vseh organiziranih slovenskih čebelarjev in naloga glasila je bila in je, da obravnava čebelarstvo celovito. Ker pa večina čebelarji v AŽ panjih, je moral uredniški odbor s tem resno računati. So pa slovenski čebelarji ves ta čas vedno bolj čutili, da terja razvoj in napredek določene spremembe tudi na področju panja. Zato je v tem obdobju nenehno iskal boljše uveljavljenega AŽ panja, kar najbolj zgovorno kažejo prispevki novatorjev iz vseh delov Slovenije v tem času in to do takšne stopnje, da je uredniški odbor končno moral omejiti objavljanje vseh prispevkov. S tem pa seveda ni rečeno, da je Slovenski čebelar »zaviral objavljanje prispevkov o upravičenosti uvajanja nakladnega panja«. Vsi objektivno pisani tovrstni prispevki so bili objavljeni. Če pa teh ni bilo v tolikšni meri, kot si to želi dr. Rihar, potem zagotovo ni bila krivda na uredniškem odboru. V letu 1968 so npr. pisali trije avtorji o nakladnem panju, niti eden teh pa ni prikazal »zagovornike (nakladnega panja, prip. M. M.) v slabi luči«, kakor trdi dr. Rihar. Že v naslednjem letu

(1969) je bilo v Slovenskem čebelarju napisanega o nakladnem panju kar 30 strani in med avtorji je zavzel dr. Rihar z razpravo Kakšen je nakladni panj in kako v njem čebelarimo kar 14 strani. Če se je morda čutil dr. Rihar prizadetega ob članku Martina Gilčverta Štiri leta grenkih izkušenj z nakladnim panjem, kjer med drugim pravi: »Doživel sem neuspeh, ki me je razočaral, vendar se kljub temu nisem odrekel čebelarjenju v tem panju; ugotovil sem, da pri tem panju ne ustreza višina sata...« (Slov. čebelar 1973, str. 84), potem bi moral prebrati tudi pripis uredništva, kjer je rečeno: »... neuspeh po našem mnenju ne leži v nakladnem panju, ampak so vzroki drugje, o čemer bomo pisali...«.

Že samo to dovolj zgovorno kaže, da je trditev »dokončno so njegove prednosti (nakladnega panja, prip. M. M.) postale jasne tudi piscem pri Slov. čebelarju« po posvetovanju 1971 na Biotehnični fakulteti le *pretenciozna in malo rečeno neskomna*. Na ta način bi bilo pričakovati, da bodo po tem posvetovanju kar deževali prispevki o prednostih nakladnega panja. Žal pa temu spet ni bilo tako. Nasprotno, bilo je temu kriv. Uredniški odbor zagotovo ne. Dr. Rihar mi je tedaj obljubil, da bo napisal za Slov. čebelarja glavne misli s posvetovanja, česar pa uredniški odbor nikdar ni dobil.

Slovenski čebelarji so pa mimo dr. Riharja in njegovih posvetovanj vedno bolj uvidevali, da je prihodnost razvoja slovenskega čebelarstva, poleg čebelarjenja v AŽ panjih, v nakladnem panju in če ne bi začel pisati inž. Ludvik Klun o osnovah čebelarjenja v nakladnem panju, še do danes ne bi imeli opisanih, *poleg pozitivnih strani* nakladnega panja, *tudi negativne*, čemur se je dr. Rihar dosledno izogibal. Treba je bilo pri uvajanju nakladnega panja natočiti čistega vina in inž. Klun, ki čebelarji in hkrati temeljito preučuje čebelarjenje v nakladnem panju, je to za-

vzeto, vsestransko in s polnim čutom odgovornosti pred slovenskimi čebelarji tudi storil. Na teoretičnem in praktičnem tečaju za čebelarske predavateljce v letu 1975 je bilo enakovredno obravnavano čebelarjenje v nakladnem kot v AŽ panju in to brez »zaviranja

upravičenosti uvajanja nakladnega panja in brez prikazovanja zagovornikov nakladnega panja v slabi luči«, saj so na tečaju v večini predavali čebelarski strokovnjaki, ki čebelarijo izključno v nakladnih panjih.

Zato pa drugič več objektivnosti!

SPREMINJANJE ŽIVALNOSTI ČEBELNE DRUŽINE V PANJU

(Nadaljevanje in konec)

III. Vzreja zimskih čebel.

Iz dosedanje razprave je razvidno, kako živalna mora biti prezimujoča družina, s katero hočemo uspešno izkoristiti pomladansko pašo. Da dosežemo potrebno moč, pa moramo upoštevati zadnjič navedena pravila.

Znano je, da se zimske čebele porajajo v poznem poletju in zgodnji jeseni. Čim manjša je izguba teh čebel v zimskih mesecih in čim dalj v pomlad živijo, tem boljši je prehod zimskih čebel v poletne. Po dosedanjih ugotovitvah mora imeti panj v naših pokrajinah v začetku marca najmanj 15.000 čebel, da z uspehom lahko izkoristi zgodnjo pašo. Večje število čebel ob tem času bi bilo seveda še bolj zaželeno.

Zimske čebele se nabirajo skozi daljšo dobo, ker odmirajo mnoge v avgustu rojene čebele še pred zimo. Čim kasneje v letu se rodijo čebele, tem verjetneje postanejo zimske čebele, ob goju, da imajo dovolj pelodne hrane.

V kakršnih razmerah pa naj se razvijajo čebele, da bodo živele čim dlje v pomlad? Najbolji odgovor na to vprašanje nam dajejo raziskave, ki jih je iz-

vršila leta 1950. A. MAURIZIO: »Dolgo žive čebele nastanejo šele takrat, če kot mladice ne gojijo zalege in se obenem lahko izdatno hranijo s pelodom.« To je tudi dokazala s poskusom, v katerem je v zgodnjem poletju vzgojila čebele, ki so izredno dolgo živele. To je dosegla tako, da je imela matico pripravljeno in je vzgajala družino z dodajanjem pokrite zalege. Družina ni imela mladih žerk, da bi jih pitale čebele, ki so se poleg tega izborna hranile s pelodom. Te čebele so živele skoro tako dolgo kot zimske čebele.

Rojevanje zimskih čebel traja več tednov, ker je treba gojiti vedno nove kroge mladih žerk. To delo pa opravljajo mladice, porojene v zgodnjem poletju, ki postopoma še pred zimo odmirajo. V tem predzimskem času, se mora roditi 15.000 in več čebel, ki jih načrtujemo za začetek pomladanskega razvoja. Iz tega pa sledi, da mora ob tem času biti v panju najmanj 20 do 25 tisoč čebel, ker bodo mnoge še pred zimo umrle. Matica mora zato v avgustu in septembru še močno zalegati, če hočemo doseči zaželeno moč družine.

Vzorci za dosego potrebnega števila zimskih čebel

Datumi	Število dni	Dnevno število jajčec	Številčni prirastek čebel			
			100 %	90 %	67 %	50 %
4. 8. do 19. 8.	16	1000	16.000	14.400	10.700	8000
20. 8. do 27. 8.	8	800	6400	5900	4400	3200
28. 8. do 4. 9.	8	600	4800	4300	3200	2400
5. 9. do 12. 9.	8	400	3200	2900	2100	1600
13. 9. do 20. 9.	8	200	1600	1400	1100	800
Skupno torej			32.000	28.900	21.500	16.000

V razpredelnici je načrt, kako naj bi matica zalegala v avgustu in septembru, da dosežemo potrebno moč družine. Dobo zaleganja tudi malo spremenimo z vzpodbudnim pitanjem panjev. Potrebni pa je ob tem času najmanj 20.000 celic ali 5000 cm² praznega satovja. Ker ob tem času matica ne zalega satnikov do roba, mora biti v plodišču za zaleganje na razpolago najmanj 5—6 satov.

Opomba prevajalca: Razpredelnica nam potrjuje razvoj družin, ki smo ga imeli v preteklih dobah na Slovenskem. Sredi avgusta je zacvetela ajda kot str-

nišni pridelek in je trajalo njeno cvetenje do prve jesenske slane v septembru. Obilica medicine in posebno še svežega peloda je pognala matice, da so obilno zalegale in kmalu zgradile pomladansko gnezdo. Družine so prezimile z novim rodod, ker so se poletne čebele izrabile na paši in z vzrejo zimskih čebel. Upajmo, da nam tetraploidna ajda povrne nekdanje »zlate čase« v jesenskem razvoju.

Po Schweizerische Bienenzeitung

7—9/1974

povzel Julij Mayer

POJASNILO K ČLANKU »MOJE IZKUŠNJE S KRIŽANCI«

Ker je članek Ivana Krajncja »Moje izkušnje s križanci« zelo zahteven in aktualen je potrebno, da ga bralcem pojasnimo in ga strokovno ovrednotimo.

Uredniški odbor je menil, da je potrebno obravnavati tudi to vprašanje, ker pri nas ni več samo predmet diskusij, ampak je postal že resničnost, kajti prikrivanje dejanskega stanja nam ne more koristiti. Koristi nam lahko samo odkrita izmenjava izkušenj, ki so strokovno utemeljene. Želimo, da boste ta članek tako tudi sprejeli — ne da bi z njim sprožili polemiko — in da bi spodbudili strokovno izmenjavo izkušenj.

V svojem članku obravnava avtor tematiko, ki je zelo tesno povezana z genetiko ali znanostjo o dedovanju. Nedvomno so trditve, ki jih avtor navaja v svojem članku, plod dolgoletnih izkušenj, ki si jih je pridobil s čebelarjenjem v obmorskih krajih. Vendar moramo vedeti naslednje. Pri vseh medpasmjskih križancih, ne samo pri čebelah, pridemo v prvi generaciji do pojava, imenovanega »herediteta«, ki pomeni, da se pri križancih (hibridih) pojavijo lastnosti, ki jih starši niso imeli tako močno izražene. Predvsem se pojavijo pozitivne lastnosti, kot so: večja vzdržljivost, večja odpornost proti boleznim, večja aktivnost (nabiralna vnema) itd. Ti znaki pa se v naslednjih generacijah izgublajo, zato križanci ne obdržijo teh pozitivnih lastnosti trajno. To pravilo velja tudi za čebele. Zato mora vsak, ki čebelarj s križanci, po potrebi »osvežiti kri« s čebeljima pasmama, ki ju uporablja za križanje, tako, da ima v svojih gospodarskih panjih prvo generacijo križancev. Zato poskrbimo, da imamo vedno tudi obe čisti pasmi, kadar ju potrebujemo.

Zaradi zgoraj navedenih dejstev bomo morali razmisliti, do katere stopnje si lahko dovolimo takšen razvoj, da nam ne bo že škodoval. Trditve, ki jih avtor navaja, so utemeljene in jih je znanstveno prav lahko dokazati. Vendar bo za nas vsaka pre naglena in nestrokovna poteza zelo draga. Zato bo moralo postati delo na tem področju v prihodnje bolj načrtno. Večjo pozornost bomo morali posvetiti zaščitenim področjem, kjer bomo ohranili našo sivko čisto. Omeniti je potrebno, da veljajo v članku navedene izkušnje za Primorsko, zato jih za ostale predele Slovenije ne moremo posploševati, brez predhodnih preizkusov, ki bi te izkušnje potrdili.

Urednik

MOJE IZKUŠNJE S KRIŽANCI

IVAN KRAJNC

(Kakšno čebelo imamo na Primorskem in kakšno si želim?)

Res delikatno vprašanje za nas slovenske čebelarje. Marsikdo bo rekel, kaj zopet hoče, saj vendar imamo našo kranjico, ki je že nešteto krat dokazala, da je najboljša za naše razmere. In tudi v tujini se je marsikje zelo dobro obnesla.

To je res! Kranjska čebela, ki jo mi imenujemo sivka, je ob določenih pogojih neprekosljiva. Vendar pa za toplejše kraje ni tako dobra, kot je italijanska čebela. Svojo trditev bi rad osvetlil z naslednjim:

1. Kranjica je najsvetlejša od temnih čebel. Razširjena je v jugovzhodnih Alpah, severnem Balkanu in Podonavju. Spomladi se naglo razvija, a zgodaj poléti moč družine naglo opeša. Prezimi dobro, je rojiva in na satju je mirna, blage čudi, a zadelovine skoraj ne rabi. Nemci ji pravijo »Damen Biene«.

Vse te lastnosti naše čebele so izrednega pomena in prav zaradi tega si je v svetu pridobila takšen ugled in mesto, ki ga ima, in ki ji v resnici pripada.

Slovenski čebelarji se zavedamo, da je kranjica dobra čebela. Vendar odkar živim v Slovenskem Primorju, gledam na njo drugače. Nikoli mi ni šlo v glavo, kako je mogoče, da če imamo najboljšo čebelo ter najboljši AŽ panj, pa smo v kljub ugodnim podnebnim razmeram pri donosu medu na dnu svetovne lestvice?

Primorska ima blage in mile zime. V opoldanskih urah se dvigne temperatura na 15°C in več. Ob takem vremenu živahno letijo čebele vsak dan. Tudi cvetni prah nabirajo celo zimo. Seveda se pri tem čebelje vrste redčijo. Delo jih postara in pozimi jih mnogo odmre.

V mrzlih krajih centralne in severne Slovenije pa prihaja do pojave, da se čebele v zimski gruči, zaradi pomanjkanja kisika, ne izérpajo tako močno, zato tudi ne odmirajo tako hitro.

Takoj po osvoboditvi so naši primorski čebelarji plemenili svoje matice v Bohinju in s tem prinesli sivko v Primorje. Ker sivka pozimi ne zalega, so se vsem tem čebelarjem do pomladi panji dobesedno izpraznili in v nekaj pomladih jih je noseča vse pokosila.

2. Italijanska čebela izvira z Apeninskega polotoka. To je domovina limone in rožmarina. V mnogih stvareh je njihova čebela sorodna naši čebeli, a od nje se razlikuje prav po nekaterih, gospodarsko zelo važnih sposobnostih. Letni razvoj je srednji. Celó poletje so družine zelo močne. Matica zalega kasno v jesen in celo preko cele zime. Prezimuje z močnimi družinami (v tem času imajo čebele po Italiji donos na rožmarinu). Pozimi troši družina več hrane in slabo prenaša dolge in hladne zime. Ni rojiva, na satju je mirna, ni popadljiva in ne lepi preveč. Zelo rada stika po tujih panjih in rada ropa. Prilagojena je za dolge paše in blage zime.

Ko sem prišel iz Štajerske na Primorsko, je na mojo železniško postajo, kjer sem bil šef postaje, prišel iz Neaplja v južni Italiji pokojni kretnik Debeljak. Od njega sem kupil dve družini in od Janka Marolta iz Stične sem dobil v dar narejenca. Slednja je na prahi izgubila matico, zato sem družinici dodal zalego iz sosednjega panja in pozneje si je vzgojila matico. Nekaj let so bile moje čebele popolnoma rumene, no s časom so pa tudi te postale temnejše. Z leti so se križale z domačimi čebelami.

Na čebelarskih sestankih sem več-

krat opozoril, da v mojih panjih matice zalegajo skozi vso zimo. Opazil sem, da so nekateri stikali glave in se celo krohotali. Vendar pa je to resnica. Iz mojega čebelnjaka nenehno odstranjujem matice kranjskega porekla in gojim križance italijanske in kranjske čebelje pasme. Sredi novembra matica zalega na 4—5 satih, pozneje pa najdem zalego na notranjih straneh dveh satov v sredini gruče. Napravil sem poskus s pogačami, ko sem jih družini dodajal celo zimo. Družina je hrano jemala, matica je zalegala in družina je bila spomladi najbolj živalna. Odkar sem prišel do tega spoznanja, me ne skrbi več lepo vreme, ki se ga pozimi primorski čebelarji bojijo. Namesto odmrlih čebel, se nenehno porajajo mlade. Matica zalega pretežni del zime in družine ne oslabijo. Na akaciji se navadno lahko pomerim z Gorenjci in Dolenjci. Njihove čebele so sicer celo zimo mirovale in se iz močnih družin lahko razvile v prvoklasne plemenjake. Mojo trditve podkrepljujem z zagotovitvijo, da še nikoli nisem imel noseme, niti griževih čebel.

Zgodilo se je, da so trije čebelarji s Primorske peljali čebele na Hvar. Tam so jih pustili preko zime do pozne pomladi. Čebele so bile brez nadzorstva, nege in prepotrebne vode. Takrat je bila zima neugodna. Dvema, ki sta kupovala čebele v Bohinju, so vse propadle, medtem ko je tretji imel res vse čebelje družine slabe, vendar so se čebele pretežni del lepo ohranile, ker so bile primorskega izvora.

Zavedam se, da marsikateremu moja ugotovitev ne bo po volji, vendar čebelarjem obmorskih krajev in otokov priporočam italijansko čebelo ali križance, ki bodo tam bolj uspešni. Smatram, da bi se takšni križanci dobro obnesli tudi v notranjosti Jugoslavije. Pomanjkljivost, da pozimi porabi italijanska čebela več se stotero povrne poleti, ko je vedno zelo živalna. Ne roji, in pozimi močne družine ne poznajo boleznih in drugih nevšečnosti. Na rožmari-

nu čebele v dobrih letinah celo naberejo med. Hvar se, na primer, lahko pohvali tudi z 80 kg donosa na panj. Prijetno je izkoriščati pozne poletne paše, posebno pa jesenske paše. Navadno takrat vreme ne nagaja in paše so dolgotrajne. Verjemite mi, da sem skoraj redno doživel, da se mi je na jesenski resi tehtnica dvignila do 18 kg, a sosedu le 3 kg ali nič. Trdil mi je, da to ni mogoče, medtem pa sem mu sam dejal, da je na svetu vse mogoče.

S tem bi rad opozoril naše znanstvenike in vso čebelarstvo naše domovine Jugoslavije na nujnost križanja pasem pri gospodarskih družinah, ker le z dobro selekcijo in križanjem lahko pričakujemo zdrave čebele in donosnost v intenzivnem čebelarstvu.

* * *

Zgoraj navedeni članek sem napisal pred leti. Takratno vodstvo Zveze čebelarstev za Slovenijo ni dovolilo, da bi se članek objavil. Tudi Zavod za čebelarstvo ga je odklonil. Leta so minila, a članek je še vedno aktualen, celo bolj aktualen kod pred leti.

Danes naprednejši čebelarji naše domovine prehajajo na ameriški sistem čebelarjenja z nakladnimi panji. Uspeha pri tem nimajo velikega, ker naša sivka ne zmore tega, kar zmore italijanska čebela. Kje so sanje naših čebelarjev, da bi v zgodnji pomladi v panjih imeli do 18 satov zalege in da družina ne bi šla na roj. Avstrijci predstavljajo v nakladnih panjih zalego ravno tako kot v AZ panjih. Tudi naši čebelarji tožijo, da matica noče pri menjavi naklad v zgornjo naklado. Pred nami je torej važna odločitev! Po Primorski vidimo že precej italijank in nobenemu čebelarju ne pride na pamet, da bi šel po matice na Gorenjsko. Kdo je temu kriv, da je tako? Prav nič se ne bom branil očitka, ki sem ga pred kratkim dobil od nekega čebelarja, da sem ravno jaz kriv, da bomo zgubili našo sivko. Priznam, da sem vedno vsakemu povedal, da je italijanska čebela dobra čebela.

RAZMNOŽEVANJE IVE — DA ALI NE

IVAN NAROBÉ

Vrba iva ali maca, kot jo ponekod imenujejo, daje eno najzgodnejših čebelnih paš. Kjer raste v bližini čebeljakov, jo čebele živahno obletavajo ob sončnem vremenu že pri 6°C toplote.

Znano je, da gredo čebele na oddaljeno pašo, šele tedaj, ko pokaže toplotmer okrog 12°C.

Cvetni prah in nektar, ki ga čebele dobijo na mačicah, je torej najboljši stimulator za neprisljnen razvoj čebelnih družin. Gotovo pa je, da mora biti v panjih ob času cvetenja ive vsaj še dve tretjini zimske zaloge.

Toliko za uvod, ker so to le splošne ugotovitve, ki so večini čebelarjev že poznane.

Druga stvar pa je razmnoževanje ive. Večkrat sem že zasledil v raznih člankih, ki govore o ivi, da jo je težko ali nemogoče razmnoževati, ker se podtaknjenci ne ukoreninijo. Nasprotno pa se vse druge vrbe enostavno razmnožujejo s podtaknjenci. To pa ne drži v celoti, kot sem sam s poskusi že nekajkrat ugotovil. Pred par leti sem prvič posadil nekaj podtaknjencev ive na različnih krajih in v različno zemljo. To sem storil deloma zato, da bi izboljšal čebelno pašo, predvsem pa zaradi poizkusov, če je ali ni mogoče na ta način priti do novih rastlin. Radoveden sem nato opazoval rezultat sajenja. Ozelenele je večina podtaknjencev, vendar pa so mnogi kmalu usahnili, to tem hitreje, čimbolj je bila zemlja humusna. V navadni zemlji — jalovini, pa so podtaknjenci rastle do jeseni. Naslednjo pomlad so zopet ozeleneli in normalno rastle.

S tem poskusom sem ugotovil, da je le humus, oziroma mikrobi, ki so v njem prisotni, tisti činitelji, ki preprečujejo uspešno razmnoževanje ive s podtaknjenci. Domnevam, da je iva med vrbami najžlahtnejša. Dejstvo pa je, čim plemenitejša je neka rastlina, tem občutljivejša je za okoliščine.

Tudi semenu ive, ki ga maja raznosi veter v velikih množinah na vse strani, se enako zgodi. Saj nove male rastline opazimo poleti in na jesen le na takih mestih, kjer ni humusa. To je često na gozdnih posekah, ob poteh in gozdnih cestah, pa tudi na zapuščenih zgornjih obrobih njiv v bližini gozda, kjer običajno primanjkuje humusa. Nikoli pa še nisem naletel na mlade rastline na dobri njivi, na gnojenem travniku ali na vrtu. Logično je, da veter raznaša seme po vsem terenu, ne glede na kakovost zemlje. Tudi na mestih, kjer je bilo spomladi požgano in je vročina uničila mikrobe v zemlji, bomo pogosto dobili več ali manj mladih rastlin ive. Iz tega sledi, da moramo odstraniti humus tam, kjer hočemo sejati ali razmnoževati ivo. Ker pa nima vsak na voljo primerne zemlje, bi priporočil, da na poljubnem, najbolje malo zasenčenem mestu, odstranimo rušo in plast živice pod njo v obliki jarka. Spodnjo plast zemlje pa prekopljemo in vanjo posadimo pripravljene palice. Za sadike vzamemo krepke enoletne poganjke iz moških rastlin, ki pa naj bodo po možnosti brez cvetnih brstov. Te dobimo običajno tam, kjer je bil okleščen kak večji grm. Najboljši so poganjki, ki rastejo iz štorov. Pred sajenjem navežemo palice na 50—60 cm dolge kose in jih do polovice zasujemo z zemljo. Zasipamo pa jih zato, da ne ogulimo muževne kože lesa.

Ko naslednje leto zrastejo palice do meter visoko, zemljo, ki nam je ostala na kupu, zopet nasujemo v jarek s sadikami. Vendar je bolje, da tik ob rastlinah prisujemo mrtvico. Tudi s setvijo semena bomo dobili dobre sadike, če bomo sejali seme na mrtvo zemljo. Tudi to sem slučajno ugotovil, ko sem okopal zemljo do 50 cm, da sem naredil pot do gozda. Na tistem mestu je zraslo več mladih vrb. Rastle so dve leti in so sedaj visoke 70—100 cm. Kot

pa je znano, zraste iz semena polovica ali še več ženskih rastlin, ki pa dajejo čebelam le nektar. Ko mlade vrbe včasih že tretje leto poženejo mačice, tedaj odvečne ženocvetne rastline odstranimo in posadimo drugam. V bližini čebelnjaka pa damo prednost moškocvetnim vrbam, ki nudijo čebelam največ paše.

Tovariši čebelarji! Kdor ima možnost in le malo dobre volje, naj poskusi saditi ali sejati ivo! Naj nikomur ne bo žal vloženega truda. Potem pa naj v našem glasilu opiše uspeh razmnoževanja. S tem bomo ovrgli zmotno mišljenje o razmnoževanju ive, kar je doslej veljalo v svetu kot neuspešno.

PANJ PO MOJI ZAMISLI

STEFAN ČUKA

Ze v peti številki Slovenskega čebelarja (letnik 1975) pod naslovom »Moji doživljaji pri čebelah« sem delno opisal svoj panj.

Nekaj podatkov o panju: panj je štirinadstropen in od AZ panja za 18 cm višji. Mera satnika je $41 \times 17,5$ cm. Ta se vloži v pripravljene kasete tako, da poljubno večamo plodišče in medišče. V panju je mogoče dvomatično čebelarjenje. Donos v teh panjih je odličen. Panje zlagamo v čebelnjak tako kot AZ panje. Tehnologija dela je približno enaka kakor v LR panjih.

Tehnologija v njem je naslednja:

Družino zazimimo v dveh spodnjih kasetah. Spomladi zamenjam kaseti. Ko se družina v začetku maja razvije tako, da zaseda obe kaseti (med tem lahko še enkrat zamenjamo kaseti), dodamo še tretjo kaseto s sati in satnicami in jo damo med obe kaseti.

Če družina ne sili na roj, ji dodamo četrto kaseto v začetku junija. Če pa

sili na roj, ji odvzamemo zalego in jo premestimo v četrto kaseto, ki jo ločimo od ostalih z desko.

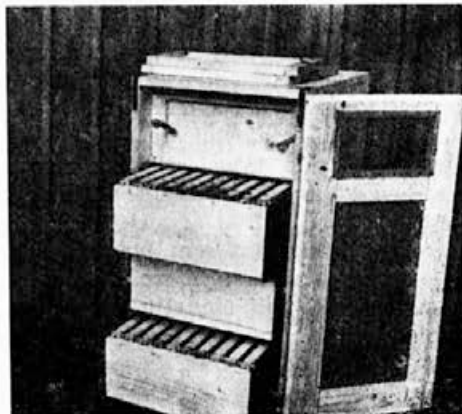
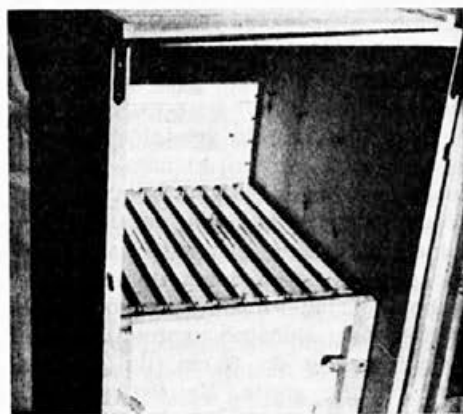
V zgornji kaseti se razvije nova družina z mlado matico.

Med pašo je matica v spodnjih dveh kasetah, v tretji kaseti pa razmaknemo sate tako, da matica ne zalega v medišču. V tretji kaseti odvezamem dva sata, tako da imam dovolj prostora za razmik ostalih. Zato mi matična rešetka ni potrebna.

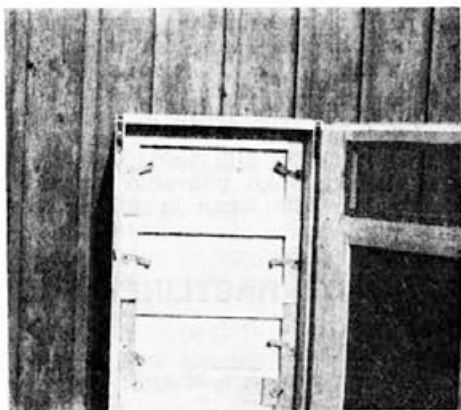
Med pašo pustim odprto spodnjo žrelo.

S to tehnologijo mi je uspelo doseči zelo dobre poprečne donose, ki se gibljejo do 40 kg na panj, čeprav čebelarim na enem mestu.

Družine lepo prezimijo in se zgodaj močno razvijejo. Panj je primeren tudi za pridobivanje matičnega mlečka in cvetnega prahu. Kasete se lahko iz panja izvlečejo, kakor je razvidno na fotografiji.

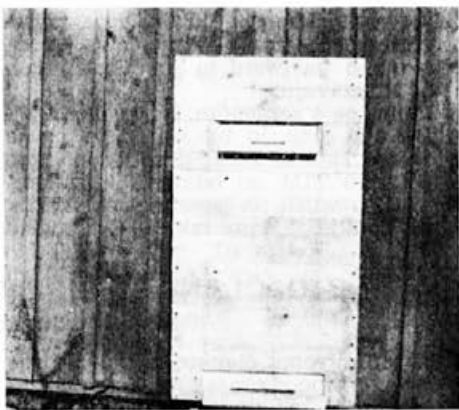
Notranjost panja s kasetami — Stran 95 Sprednja in zadnja stran zaprtega panja

Tudi za prevažanje je primeren prav tako kot AZ panj.

Prav tako je dobro zavarovan pred mrazom.

Panje izdelujem sam in sem z njimi zelo zadovoljen. Lani, ko je bila kata-

strofalno slaba letina, sem točil po 4 kg poprečno na panj.

Čebel čez poletje nisem krmil, čeprav jih nisem selil.

Vsem želim, da bi dosegli pri čebelarjenju enake ali še boljše uspehe.

K ČLANKU »ŠIRIMO MEDOVITE RASTLINE«

ALOJZ LESNIK

V Slovenskem čebelarju št. 2/76, na strani 64, pod naslovom: »Širimo medonosne rastline« tov. Lešnjak nekako nezaupno gleda na nekatere rastline, ki so se priporočale čebelarjem. Do neke mere bi se z navedenim člankom strinjal. Ne pa v celoti. Tudi jaz sem sejal in sadil eksportno, pa ni bilo nič iz nje. Toda dober kilometer južno od mene, kjer so bili nekdanj vinogradi, ta trajnica lepo uspeva in daje tamkajšnjem čebelarjem izdatno pašo. Facelijo seveda ne bo sejal noben kmet, ki ni čebelar. Spada pač tja, kjer je sicer dobra zemlja, a se ne kosi za krmiljenje. Bi pa rad opozoril na dve rastlini, ki sta vredni, da jih širimo.

Pred nekaj leti smo bili na izletu in smo videli pri gradu Trakoščani rastlino, katero so množično obiskovale čebele. Videli smo jo tudi okoli Rogaške Slatine. Dva naša tovariša čebelarja sta se napotila z motornim kolesom v okolico Rogaške in dobila nekaj sadik. Posadili smo jih na naših vrtovih. Moj sin, ki se močno zanima za vso naravo: metulje, rože, gobe, je v neki nemški knjigi ugotovil, da naj bi bila navedena rastlina Rubeckija Lacinjata. Ko pa sem zdaj dobil v roke »Vse o cvetju«, knjigo, izdano pri Mladinski knjigi, pa na strani 243/44 najdem: navadna »Rubeckija«. Je trajnica, ki zraste tudi do

višine 2 m in več. Se močno razraste, tako, da je tudi do 50 cvetov na eni rastlini. Se polagoma razcveta od julija tja do septembra. V sredini ima obliko štoka, ki se razcveta od spodaj navzgor. Čebele na njej nabirajo izdatno obnožino. (Ali dobijo tudi kaj nektarja, ne vem? Mogoče bi kdo o tem kaj vedel?). Se močno razraste, ter se razmnožuje z delitvijo, pa tudi s semenom. Za zemljo ni izbirčna. Menim, da se to rastlino splača, da jo naši čebelarji širijo. Kdor bi jo želel saditi, bi jo lahko dobil okoli Rogaške Slatine, ali pa tudi pri Čebelarstem društvu v Laškem.

Druga rastlina, ki cvete prav tako v obdobju julij—september, je Zlata rožga. Opisana je v isti knjigi na strani 435/36. Pri nas zraste kak meter visoko, v knjigi pa piše nekaj metrov. Je trajnica, ki se razmnožuje z delitvijo rastline. V dobri zemlji se pa razrašča tako kot jagoda, ker kar naprej poganja korenine. Na njej pa nabirajo čebele obnožino in tudi nektar. To rastlino pa najdemo marsikje ob rekah, tako tudi ob Savinji med Laškim in Celjem. Ni pa nujno, da mora biti ob vodi, ker v srednje dobri zemlji raste tudi na srednje suhem kraju.

Naj še omenim tretjo, zelo hvaležno rastlino, ki cvete v istem času. To je

bela medena detelja. Je dveletna rastlina. Prvo leto zraste in se lahko kosi, drugo leto pa cvete in jo čebele množično obletavajo.

Množi se s semenom. Naj povem primer. Sejal sem jo na njivi. Ko pa je usihajoči rudnik začel graditi poslopja za tovarno TIM, so odkupili zemljišče. Zemljo so vozili na posebno izsipališče. Seme detelje je tam vzkliklo. V drugem

letu pa je na cvetovih bila prava svatba za čebele. Na jesen sem tudi nabral precej semena.

To so rastline, ki dajejo našim čebelarom dobro pašo v juliju in tja do jesenske slane.

O tetraploidni ajdi pa se tudi v našem okolišu lahko pohvalno izrazimo. Posebno v višjih legah je dobro uspevala.

ŠE O ČLANKU »ŠIRIMO MEDOVITE RASTLINE«

GYORFI NIKOLAJ

K zanimivemu članku, ki ga je objavil tov. Franc Lešnjak v Slovenskem čebelarju, bi rad dodal še nekaj svojih izkušenj.

Pri svojem vrtnarjenju sem delal z različnimi sadikami — kot čebelarja me je vedno zanimalo cvetenje — ter pri tem opazoval, kako obiskujejo čebele različna drevesa. Kot prvo medovito drevo imenuje pisec soforo (Sofora Japonska). To drevo rabi peščeno zemljo, vendar pri nas ne medli vsako leto. Cvete bujno in čebele ga obiskujejo.

Sadili smo tudi amorfo in bisernik (Simforicarpus). Grmički rastejo v vsaki zemlji. Pri nas smo jih sadili ob kanalih in jih lahko še danes vidimo.

Pri nas je najbolj medovito drevo akacija (Robinia pseudoacacia). Potrebuje peščeno zemljo, prav tako pa dobro uspeva tudi na peščeni podlagi. Izredno dobro medli, vendar ne vsako leto enako. Sorodna je cepljenka (Akacija pyramidalis), ki medli 10—14 dni prej. Poznane vrste so tudi akacija huspida in akacija kuglasta, vendar te akacije ne medijo.

Med vrbamami (Salix capre), je najbolj medeča, uspeva v vsaki vlažni zemlji. Divji kostanj (Aeskulus hypocastaneum) in pravi kostanj (Castanea sativa) raste v vsaki težki zemlji; pravi kostanj bolj v hribovitem svetu. Lešnik (Cori-

lus avelana) in (Catalpa Bignonioides) drevesa, ki rastejo v vsaki zemlji in tudi nekoliko medijo. Hrvati priporočajo Caragano kot izrazito medeči grm. Je tudi cepljenka, vendar pri nas ne medli. Sedaj se priporoča evodija (Euodija hupdensis), ki najbolj uspeva v peščeni zemlji. Ta vrsta akacije dobro uspeva tudi v drugi zemlji. To je drevo z dolgim časom cvetenja in ne smemo jo obsoditi na smrt, saj jo poznamo šele nekaj let. Drevo zelo cveti. Če ne bo medilo na Kranjskem, pa bo medilo na Štajerskem ali v Prekmurju ali kje drugje. Za nas je važno, da je znano kot medovito drevo. Če omenjena drevesa v določenih krajih ne medijo pa dajejo izdatne količine peloda. Facelija je enoletnica. Izredno medli, vendar je odpadni material. Esperzeta rabi globoko, dobro zemljo, zato je tudi redka pri nas in slabo medli. Tetraploidno ajdo so tudi pri nas že pričeli sejati, vendar ne z velikim uspehom.

Izredna medovita rastlina je Arabis alpina, ki je bele in rdeče barve. Seje se julija—avgusta, sadi jeseni, zgodaj pomladi cvete. Ta rastlina ne sme manjkati v nobenem vrtu.

Pripomniti moram, da sadimo drevesne vrste v večjem obsegu. Samo akacijev gozd in evodijina skupina dajejo zadostno pašo. Zato je potrebno, da vsi

Mlade sadike
Euodija hupdensis
pri Murski Soboti

čebelarji pristopimo k razmnoževanju medonosnih dreves. Najbolje je, da sadimo 2—3-letna drevesa. Vsak čebelar naj čuti dolžnost, da bo posadil nekaj

dreves, ki mu doma najbolj uspevajo. Rad bi tudi zvedel, kako uspevajo evodije v osrednji Sloveniji v Medvodah pri Ljubljani.

ČEBELJA PAŠA IN OBLIKOVANJE POKRAJINE

U. O. Č. D. Kočevje je že večkrat razpravljalo o izboljšanju čebelje paše. Prvi koraki so tudi že storjeni. 5. 1. 1975 smo posadili 400 sadik akacije in J. sofore.

Povezati se nameravamo z društvom za varstvo okolja, da bi se naša prizadevanja vključila tudi v društveno dejavnost. Za leta 1976—1980 nameravamo vključiti člane, da bi sadili medovite rastline. V ta namen smo se že povezali s podjetjem ZKGP, tov. Ovnom, ki je tudi pri Društvu KIT zadolžen za varstvo okolja. V zgodnji spomladi bomo izbrali ustrezne površine, ki jim bodo čebelarji zasadili z medovitimi rastlinami. Računamo, da bi se v to akcijo vključila polovica, t. j. 30 čebelarjev, ki bi posadili vsako leto po 20 rastlin. Začeli bi z širjenjem domače lipe *Tilia vulgaris*. Ta lipa je na Kočevskem zelo razširjena. Torej bi jo samo presajali. Iz grmičja, kjer je iz semena zraslo mnogo sadik, bi jih presajali ob poteh, cestah in podobno.

Preizkusili bomo še druge vrste lip, ki cveto v avgustu, ki je skoraj brez pomembne paše. To je mehko dlakava lipa *T. pubescens*, bela lipa *T. alba*, ta cveti v avgustu, ravno tako tudi srebrna lipa *T. tomentosa*.

V poštev bi prišel tudi beli jesen, *Fraxinus ornus*, ta je po rasti in kvaliteti podoben navadnemu jesenu, le po cvetju se razlikuje. Ta je menda precej razširjen okrog Črne na Koroškem. Na Madžarskem čebelarji širijo Euodijo, ki je tudi medovita in bi verjetno uspevala pri nas.

Na Kočevskem je po gozdovih in pašnikih precej lipe, ki jo nabiralci lipovega cvetja neusmiljeno obsekavajo. Tudi to naj bi čebelarji zaščitili, da jo ne bi obsekavali v živo, temveč bi se lahko brez škode obrezovalo vejice do debeline 1 cm. O tem je pred leti Skupščina občine Kočevje že sprejela odlok. Samo, da ga nihče ne izvaja. Čebelarji bi bili opora organom UJV in uspeh ne bi izostal.

CD Kočevje

KAJ POMENI ZA NAS IZDELAVA SATJA

EMIL LUŠTRIK — MEDVODE

Vsaka čebelna družina razširja svoje bivališče. Na to včasih čebelarji premalo pomislimo. Prizadevamo se samo, da bi se družina čim hitreje razvila, toda ko doseže višek razvoja, se družina kaj rada poleni in se pripravlja k rojenju.

Ta rojilni instinkt bomo preprečili tako, da bomo čebelam dali že dokaj zgodaj v gradnjo satje. Čebele so na višku svoje delavnosti, ko zaležejo sedem do osem satov in ravno takrat je pravi čas, da jih zaposlimo, da gradijo nove satnice.

Dodamo jim po tem postopku, da krajni dve satnici prestavimo v središče. Drugo in sedmo satnico pa prestavimo na kraj, na njuno mesto pa dodamo popravljeno satje za gradnjo. To ponavljamo vsakih štirinajst dni, seveda če je že satje dograjeno in zaleženo. Take čebele postanejo bolj živahne in delavne. S tem pa jim tudi odložimo instinkt rojenja. Zagotovimo si tudi dovolj mladega satja, kajti čebele, izležene

iz tega satja, so malo večje in tudi naberejo več nektarja.

Če čebelarimo tako nekaj let, čebele v rojivosti nazadujejo, prednjačijo pa v delavnosti in odpornosti proti nekaterim boleznim.

Matrice iz takih družin zelo rade zalegajo deviško satje, njihovim potomkam pa se bolj razvijejo voskovne žleze.

Naše slovenske čebele so bile zelo znane po izdelavi satja, zato se moramo tudi mi čebelarji zavzemati, da bo naša čebela taka tudi ostala.

Naj podam v ilustracijo, da mora naša čebelarsko podjetje »MEDEX« za čebelarske potrebe uvoziti precej voska. Mnogo pa ga porabi tudi kemično predelovalna industrija.

Kaj pa, če voska slučajno ne bo močeno uvoziti, kaj bo pa potem? Mi čebelarji, pa ga ne bomo imeli dovolj na zalogi? To se vprašajmo raje sami!

ČIGAV JE ROJ

Se ne tako dolgo je od tega, ko so čebelarji bili ponosni na svoj prvi roj. Posebno so se pohvalili, če je kateri čebelar dobil že zgodaj spomladi roj. Seveda, pa je pri tem večkrat prišlo do nesporazumov, čigav je roj.

Pri ljudeh je zakoreninjeno mišljenje, da je za obstoj posameznega čebelarstva potrebno paziti, da čebele ne pridejo v tuje lastništvo. Zaradi tega je bilo zelo, zelo težko začetnikom priti do čebel. Rekli so, da mora začetnik prvi roj kupiti, drugega najti in tretjega ukrasti.

Še nedavno smo brali v časopisju, da so gospodarja iz neke črnogorske vasi pogrešali dalj časa. Po nekaj mesecih so šele našli njegovo telo na zapuščenih gozdni poti in zraven njega panj čebel, ki je nemoteno nabiral med. Ugotovili so, da je že vrsto let hotel postati čebelar, a čebel mu enostavno v celi okolici ni hotel nihče prodati. Zato se je odločil, da bo ukradel v oddaljeni vasi panj čebel. Res je to storil in ko se je vračal preko planine, po zapuščeni poti, mu je med potjo postalo slabo. Tam je izdihnil, a čebele so ob njem preživele in pričale v njegovi tragediji in nesrečnem lastništvu tako željenih čebel.

Med našim preprostim narodom so še vedno zelo živa stara izročila. Še danes ponekod verjamejo, če bo čebelar prodal čebele, da bo sreča s čebelami prodana. Tudi pri nas v Sloveniji premnogi verjamejo, da lahko čebelar pošlje svoje čebele ropat k sosedom. V mojem rojstnem kraju je znani čebelar Bratuša Jaka imel s sosedom tožbo, češ da je dajal svojim čebelam žganje, da so zato njegove pijane čebele izropale sosedove čebele. Danes sta oba, sicer zelo dobra človeka, že pokopana, ker se je to godilo že pred zadnjo vojno. Vendar pa dvomim, da je sosed šel v grob s prepričanjem, da se čebel ne more

upijaniti in jih poslati v sosedov čebelnjak po med.

Nekoč sem sam doživel naslednje. Prepeljal sem čebele na pašo. Čez deset dni pridem na redni pregled in vidim, da je dober znanec postavil svoje čebele dva metra pred mojo skladovnico. Iz njegovih panjev je vse vrelo, ker je bila izvrstna paša, medtem ko je pri meni v moji skladovnici vse mirovalo. Le tu in tam je izletela kakšna mlada čebela. Ko sem odprl panje, se je dobesedno videlo skozi ulice in pod policicami svetlikanje skozi žrelo. Vprašal sem, kdaj je nadležnež prišel? Rekli so, da pred dvema dnevom. Baje so ga celo opozorili, da ne bi bilo prav, da tam postavlja svoje čebele, a on ni odnehal. Celu uro sem sedel na železniški tračnici v bližini čebel in mislil, kaj naj storim. S tožbo nisem hotel reševati problema, ker na sodišču še nikoli nisem bil in upam, da tudi ne bom nikoli hodil koga tožarit. Odločil sem se in enostavno prenesel svoje čebele pred njegove panje in zvečer čebele prepeljal. Nikoli me ni o tem vprašal, čeravno sem naročil šefu postaje, naj mu sporoči mojo odločitev.

Nekoč je bilo drugače. Če je kdorkoli našel čebele, je moral mesto sveže označiti z zarezo v obliki križa na drevo, ali v bližini skale v zemljo, ali na kamen zarisati križ. Ta znak je pomenil, da imajo čebele že svojega lastnika. Če je trdil drugi čebelar, da je to njegov roj, je soseska odredila komisijo. Neprizadeti čebelar je vzel zaprto posodo in dal vanjo prgišče bele moke, nato je šel do roja in zajel okrog dvajset čebel. Ob obeh čebelnjakih je postavil neprizadete opazovalce, sam pa se oddaljil na približno enako oddaljenost od obeh čebelnjakov, tu stresel vse bele čebele od moke in kamor so odletele od tistega je bil roj.

Torej še danes posnemanja vredno dejanje.

NEKAJ O MELANOZI

To je novodobna čebelna bolezen, katere »povzročitelj« *je matica. Bolne so čebele, ki gomazijo, kot bi hotele vzleteti, pa ne morejo. Najboljša rešitev je v tem, da zamenjamo matico.*

Nove raziskave italijanskih strokovnjakov govorijo, da je melanoza bolezen, ki jo povzročajo virusi. Drugi strokovnjaki pa so mnenja, da melanozo povzročajo herbicidi ali strupene snovi iz drugih škropiv. Nekateri celo menijo, da so za melanozo krive glivice. Kot vidite, še vedno ni ugotovljeno, kateri vzroki sprožijo melanozo. Ugotovljeno pa je, da bolezen povzroča pri čebelah septikemijo, kar bi se po naše reklo: zastrupitev krvi, kar ima za posledico počasno razpadanje čebeljega telesa. Čebelje telo postane krhko, in večkrat se odlomi zadek. Značilen in očiten je prodoren smrpad po trohnobi in pa okoliščina, da jih čebele odnašajo iz panja in jih spuščajo v letu daleč od domačega čebelnjaka.

Po članku o čebelnih boleznih v Die neue Bienenzuch 1/76 prevedel Julij Mayer

POMEN ČEBELOREJE V SEDANJEM TRENUTKU

V obširnem predavanju podaja dr. STECHE zanimive podatke o stanju čebeloreje v Zvezni republiki Nemčiji. Leta 1952. je bilo v republiki nad 2 milijona čebelnih družin, ki jih je oskrbovalo več kot 200 000 čebelarjev. Danes pa je v vsej deželi komaj milijon panjev in niti 100 000 čebelarjev. Po večini so starejši čebelarji, kar priča, da se bo njihovo število v prihodnje še zmanjšalo.

Po ugotovitvah dunajskega strokovnjaka WEIPPLA porabi čebelna družina preko leta okoli 67 kg zrelga medu, kar bi ustrezalo nekako 223 kg medicine. Ali si lahko predstavljate, koliko cvetov so morale pašne čebele obiskati, da so nabrale to množino medicine? Strokovnjaki cenijo, da porabi čebelna družina poleg medu še okoli 20 kg peloda. In za pripravljanje krmilnega soka porabijo še velike količine čiste vode! Kje naj čebele dobijo te količine v današnji spremenjeni in obubožani okolici?

Zaradi škropljenja vinogradov ob cvetenju trte z novimi preparati je bilo

lani (1975) popolnoma uničenih 300 000 panjev, 200 000 družin pa tako oslabiljenih, da so jih čebelarji komaj rešili. Uradno so ocenili škodo in zmanjšanje količine medu na okroglo vsoto 70 milijonov mark!

Zaradi pomanjkanja čebel izginjajo iz prirode mnoge cvetlice in rastline, kar naglo siromaši človekovo okolje. Če država ne bo zaščitila čebel in pomagala čebelarjem, obstaja nevarnost, da propade celotno čebelarstvo, kar bi pomenilo katastrofo za potomce.

Die Bienenzuch 1/76 Julij Mayer.

PRAKTICNO PRIDOBIVANJE OBNOZINE

Čebele odlagajo pelod v obrobne predele svojega gnezda, to je poleg zalege in pod njo. Ob robu gnezda pa odlagajo pelod na tisto stran satnika, ki je obrnjen proti zalegi. Kadar ob dobri paši porinemo prazen sat med zaležene, čebele vanj takoj nanesejo toliko peloda, da se spremeni celo v blokirajočo pregrado. To pa je znak, da nabirajo čebele več peloda, kot ga sproti porabljajo. To lastnost čebel navadno tudi izkoriščamo za večji pridelek izkopenca.

V ta namen so posebno primerni nakladni panji. Pod močno družino namestimo naklado s praznim mladim satjem in jo ločimo od plodišča z matično rosetko. To satje je v kratkem času napolnjeno z obnozino, ker jo čebele raje odlagajo v celice, kot bi se z njo prerivala skozi rosetkine reže. Vzdušnik plodiščne naklade pa odpremo, da omogočimo trotom izhod iz gnezda.

Povzel J. M.

ZGORNJE ŽRELO

Čebelar Franc ZIKOVSKI iz okolice Dunaja razpravlja v daljšem članku o prednostih gornjega žrela pri panjih starejšega sistema, ki se odpirajo zadaj. V skrbnih preizkusih, ki jih je opravil 50 let, je ugotovil, da panji z žrelom nad gnezdrom preko zime ne močijo, in je pomladni razvoj družin zaradi tega boljši. Zgornje žrelo preprečuje ropanje. To je ugotovil ob neki priliki ropanja njegovih prašilčkov z majhnimi družinicami. Članek je objavljen v Allgemeine Deutsche Imkerzeitung št. 1/76.

J. Mayer

V SKLAD		Michael Chandick, USA	1.000,—
V sklad za gradnjo ČIC so prispevali:			
	din	Člani čebelarke družine Ormož in sicer:	din
Člani čebelarke družine		Podgorelec Anton	40.—
Medvode-Preska namesto venca na grob pok. Antona Štajerja	250.—	Breznik Milan	25.—
Člani čebelarke družine		Kolarič Franc	25.—
Ljubljana so darovali razliko pri dobavi krmilnega sladkorja	11.000.—	Štefanič ing. Terezija	25.—
Ivan Zontar, Virmaše		Žula Ivan	17.—
pri Skofji Loki	51.—	Hebar Ivan	15.—
Anton Mizori, Izlake-Zagorje	23.—	Antauer Aladar	10.—
Čebelarstvo društvo Kranj je odstopilo v korist ČIC razliko v ceni krmilnega sladkorja v znesku	4.110,60	Babič Jože	10.—
(popravek SČ 2/76)		Habjanič Alojz	10.—
		Polajnkjo Jože	10.—
		Petovar Ivan	10.—
		Vsem darovalcem iskrena hvala!	
		Uprava sklada ČIC	

OBVESTILO ZVEZE

Zaradi nejasnosti in težav, ki jih imajo nekatera društva in družine pri pobiranju prispevka za tiskovni sklad, obveščamo vse čebelarje:

1. Prispevek za tiskovni sklad, dinar od ekonomskega panja, je sestavni del članarine in ga je obvezen plačati vsak čebelar po sklepu UO ZČDS z dne 23. 11. 1974. Kdor ne poravnava vseh denarnih obveznosti istočasno do družine, društva in Zveze, ne more biti član čebelarke organizacije.

2. Samo člani, ki bodo poravnali vse zgoraj navedene obveznosti, bodo deležni ugodnosti pri nabavi krmilnega sladkorja in popusta pri nakupu knjig, ki bodo financirane iz tiskovnega sklada.

ZČDS

OBVESTILO

Člane obveščamo, da je v pripravi knjižica o čebeljih boleznih, ki bo izšla predvidoma prvi polovici letošnjega leta. Namenjena bo vsem čebelarjem, čebelarim preglednikom in veterinarskim inšpektorjem.

Stroški tiskanja knjižice bodo kriti iz sredstev tiskovnega sklada.

ZČDS

OBVESTILO

Ljubljanska družina obvešča vse svoje člane in okoliške čebelarje, da bo organizirala v četrtek, dne 11. 3. 1976 v KS Moše Pijade sestanek v obliki družabnih pogovorov o čebelarim problematiki.

Vabimo vas v čim večjem številu.

ODBOR

OBVESTILO ČLANOM LJUBLJANSKE DRUŽINE

Vse svoje člane prosimo, da poravnajo članarino do 30. 4. 1976. V kolikor svojih obveznosti ne boste poravnali do navedenega roka, vas ne bomo več smatrali za člana.

ODBOR

JOŽKO ŠLANDER — SEDEMDESETLETNIK

Slavljenca gotovo poznajo vsi čebelarji širšega celjskega območja in tudi veliko drugih, ki se udeležujejo občnih zborov ZCDS v Ljubljani.

Rodil se je 22. 2. 1906 kot sin kmečkih staršev v Jederti nad Laškem. Gimnazijo je obiskoval v Celju in nato diplomiral na pravni fakulteti v Ljubljani.

Služboval je v upravni službi v več krajih. Iz Kranja ga je okupator, ker je odklonil službo, poslal v taborišče in nato leta 1941 izselil v Srbijo. Uspelo mu je, da se je vrnil v Ljubljano, kjer je ostal do osvoboditve, nato pa je zopet prišel v Celje.

Po letu 1945 je služboval na občini in na OLO do ukinitve tega odbora v letu 1965. Pred 3 leti se je upokojil.

Čebelariti je začel leta 1921 na domu svojih staršev. Za čebelarstvo pa ga je navdušil njegov sosed — čebelar Rebov Martin. Pri njem je pogosto pregledoval čebele in mu pomagal pri točenju medu. Sedaj čebelarji s 26 panji.

Med okupacijo, ko je bil v izgnanstvu, mu je njegove čebele oskrboval njegov brat Franc, ki je prav tako znan čebelar.

Ze kot dijak se je leta 1923 včlanil v čebelarsko organizacijo in postal naročnik glasila. Kmalu po osvoboditvi je deloval tudi v upravnem odboru čebelarskega društva in je od leta 1955 do danes njegov predsednik. V tem času je društvo delovalo zelo uspešno. Za dosežene uspehe mu je leta 1961 podelila ZCDS najvišje odlikovanje red Antona Janše I. stopnje. Z njim je dobilo takšno odlikovanje tudi društvo Celje, ki je edino društvo s tem odlikovanjem. Leta 1974 je prejel od Saveza pčelarskih organizacij Jugoslavije diplomu za dosežene uspehe.

Zgodaj se je vključil v delo pri Zvezi čebelarskih društev Slovenije. Od leta 1956 ga zasledimo skoraj ves čas v

upravnem odboru, 2 leti je bil v nadzornem odboru in od leta 1963 je skoraj ves čas v uredniškem odboru glasila, kjer je še sedaj. Kakih 6 let je bil tudi podpredsednik ZCDS. Sedaj je član upravnega in izvršnega odbora, član uredniškega odbora in izdajateljskega sveta, član odseka za naraščaj, predsednik odseka za vzrejo in odbiromatic ter predsednik komisije za odlikovanje.

Več kot njegove čebele, ga sedaj zaposluje delo za čebelarsko organizacijo, kateri posveča vso svojo skrb. Zadnja leta vrši sam poleg predsedniških tudi večji del tajniških poslov društva.

Kljub obremenitvi pa najde čas za delo tudi pri Prosvetnem društvu, katerega predsednik je že dolgo in končno za sodelovanje pri pevskem zboru. V družbi prijateljev ali čebelarjev često zadoni njegov prijeten glas, ki veselo razgiba vso družbo.

Ko mu k temu življenjskemu jubileju prisrčno čestitamo, mu hkrati želimo še mnogo zdravih in uspehov polnih let.

Njegovi prijatelji — čebelarji

REPUBLIŠKA VETERINARSKA UPRAVA SPOROČA O STANJU ČEBELNIH KUŽNIH BOLEZNI V SLOVENIJI ZA ČAS OD 15. 1. DO 1. 2. 1976

KUGA ČEBELNE ZALEGE: V občinah Ormož v 1 čebelnjaku, Novo mesto v 2, Sežana v 1, Slovenska Bistrica v 2, Maribor v 3.

PRŠČAVOST ČEBEL: Kamnik v 7 čebelnjaki, Ljubljana-Šiška v 2, Ljubljana-Vič v 1, Maribor v 1, Ormož v 1, Ravne na Koroškem v 1, Sežana v 2, Škofja Loka v 3.

NOSEMAVOST: V občini Trebnje v 3 čebelnjaki, Radlje ob Dravi v 3.

LEOPOLD DEBEVEC

Z žalostjo nas je presunila novica, ko smo izvedli, da je 15. januarja 1976 umrl v Ljubljani Leopold Debevec, naš znani čebelarški pisec, prevajalec in dolgoletni sodelavec Slovenskega čebelarja in naše čebelarške organizacije.

Pred drugo svetovno vojno in po njej je bil dolga leta aktiven odbornik v naši organizaciji. Za njegove zasluge na področju čebelarstva, mu je ZČDS leta 1969 podelila svoje najvišje odlikovanje, red Antona Janše I. stopnje. Že to nam pove, koliko je pok. Leopold Debevec prispeval in žrtvoval za napredek čebelarstva in naše organizacije.

Rodil se je 26. septembra leta 1900 v Borovnici. Čebelariti je pričel že kot šestnajstletni dijak petega razreda gimnazije. Od takrat je bil tudi reden član čebelarške organizacije. Usoda mu v mladosti ni bila naklonjena, saj je bil že z osemnajstimi leti poklican v vojsko, kjer je na italijanski fronti spoznal krutosti vojne in prišel tudi v italijansko ujetništvo. Po dveh letih ujetništva mu je uspelo pobegniti v rodno Borovnico. Kmalu je obnovil svoje čebelarstvo in deloval v čebelarški podružnici v Borovnici. Zaposlil se je pri železnici, zato je bil tudi član železniške čebelarške zadruga v Ljubljani, do njenega razpusta leta 1945. Po vojni mu je leta 1956 huda nesreča onemogočila opravljanje poklicne dolžnosti in ga priklenila na dom. Tudi čebelariti ni mogel več, zato se je še z večjo zagnanostjo oprijel prebiranja čebelarške literature in pisanja člankov, seveda kolikor je to zmožel.

Bil je eden od naših najstarejših še živečih piscev, saj je že leta 1918 objavil svoje prve prispevke v Slov. čebelarju. S pisanjem je nato nadaljeval in šele smrt je ustavila njegovo roko, ki

je bila že pri nezgodi močno poškodovana. Več kot petdeset let je bil zvest spremljevalec dogajanj v čebelarški organizaciji in je vedno pomagal, ko ga je potrebovala. Izredno aktiven je bil zlasti v prvih letih po drugi svetovni vojni, ko je naš list objavil veliko njegovih člankov. Deloval je v čebelarški zadrugi za Slovenijo, ki je bila predhodnica današnje Zveze čebelarških društev Slovenije, in je bil v njej dolga leta njen odbornik. Leta 1956 je bil eden od pobudnikov za ustanovitev čebelarškega muzeja v Radovljici. Istega leta je bil izvoljen za predsednika odbora za ustanovitev čebelarškega muzeja.

Na žalost pa ga je prav to leto doletela nesreča, ki mu je povzročila inva-

lidnost in zavrila njegovo delo v organizaciji. Kljub temu je leta 1958 napisal knjižico »Čebelarjevo leto«, ki je kmalu pošla. Nekaj njegovih člankov iz Slov. čebelarja je leta 1967 Zveza ponatisnila v posebni knjižici, z naslovom »S čebelami in čebelarji skozi stoletja«.

Zadnje njegovo delo, ki ga je kljub slabemu zdravju kot soavtor prevzel in dokončal, je Zbornik o našem čebelarstvu v Janševi dobi, ki bo izšel v kratkem in bo kritično ocenil dela Janše-

AVGUST OGRINEC

Neizprosna smrt je zopet segla v naše vrste in nam to pot, dne 25. 10. 1975 iztrgala najstarejšega in vnetega čebelarja naše Čebelarске družine Avgusta Ogrinca iz Podgorja pri Kamniku. Vedeli smo, da je bil težko bolan, a smo le upali, da ga bo njegova čudovita volja vsaj še nekaj časa ohranila njegovim dragim in nam.

Pokojnik je bil rojen 28. 8. 1895. v Podgorju. Napreden in vzoren kmet je bil vsestransko velik ljubitelj narave. Ze izza mladih let je bil vnet čebelar in član naše čebelarске organizacije. Leta 1945. je bil soustanovitelj Čebelarске družine v Kamniku in od takrat njen predsednik, poleg tega pa še odbornik Čebelarскеga društva Kamnik-Domžale. Kot tak je mnogo pripomogel k razvoju naše organizacije, za katero je tudi veliko žrtvoval. Za njegovo vsestransko delovanje ga je Zveza Čebelarских družtev za Slovenijo ob njegovi sedemdesetletnici odlikovala z redom Antona Janše II. stopnje.

Pokojni Ogrinec je vneto sodeloval pri ustanovitvi plemenilne postaje v Kamniški Bistrici in se veselil njenega razvoja.

Pred petimi leti mu zdravje ni več dopuščalo, da bi še vršil dolžnosti predsednika družine. V zahvalo in priznanje so ga kamniški čebelarji izvolili za svojega častnega predsednika.

Pred poldrugim letom je praznoval v krogu svoje številne družine s svojo

vih sodobnikov osemnajstega stoletja, P. P. Glavarja in drugih. S tem delom bodo postale jasne razmere in strokovno čebelarско znanje naših čebelarских nestorjev 18. stoletja.

To delo in njegova prejšnja bodo Leopolda Debevca trajno zapisala v zgodovino čebelarskega snovanja in v spomin vseh nas, ki smo ga poznali.

Iskreno sožalje njegovim domačim
ZČDS in uredniški odbor
Slov. čebelarja

dobro ženo Ivanka zlato poroko, na kateri je bil še mladostno razpoložen.

V imenu čebelarjev se je od njega poslovil predsednik Benkovič in se mu zahvalil za vse njegovo delovanje. Ob koncu so mu lovci izstrelili v slovo častno salvo.

Pokojni Ogrinec nam bo ostal v najlepšem spominu. Slava mu!

Za čebelarско družino
Kamnik
M. J.

FRANC SELISNIK

Neizprosna smrt nam je iztrgala iz naših vrst povsod priljubljenega čebelarja in delavca, tovariša Franca Selišnika, ki je mnogo prezgodaj odšel v prerani grob.

Rodil se je 31. 3. 1918. Čebelarstvo ga je veselilo že iz otroških let, ko je imel par kranjčev. Pozneje jih zaradi službe in dela ni imel. Pred par leti pa si je postavil čebelnjak in uredil čebelarstvo. Kruta bolezen mu ni dopustila, da bi užival sadove svojega dela in gojil čebelice. Umrl je 24. 4. 1975. Upajmo, da bo njegovo delo nadaljeval sin.

Tudi druga svetovna vojna mu ni prizanesla. Bil je neutruđen borec NOV. Čebelarška družina Solčava se poslavlja od svojega zvestega tovariša in mu kliče v slovo. Naj mu bo lahka slovenska zemlja, ki jo je tako srčno ljubil.

Čebelarška družina Solčava

PRODAM

Prodam 24 AŽ panjev na 10 satov (izdelava tov. Franc Kerže, Vrhnika) s čebelami ali same čebele. Prodaj tudi 16 čebeljih družin. Čebele so zdrave in močne. Resman Jože, Naklo 4, 64202 Naklo pri Kranju.

Prodaj 16 AŽ panjev na 9 satov (panji so dve leti stari) z močnimi in zdravimi družinami. Franc Šimenc, Vrhpolje 50a, 61240 Kamnik.

Takoj prodaj 12 AŽ panjev z družinami in tri kranjiče. Panji so dobro ohranjeni in družine zdrave. Cena za AŽ panj 800 din. Poljanec Izidor, Stopnik 2, 65283 Slak ob Idrijci.

Prodaj 45 AŽ panjev na 10 satov in 20 AŽ panjev na 9 satov. Cena po dogovoru. Pošle Nagode, Novi svet 26, 61372 Hotedršica.

Prodaj 32 letnikov Slovenskega čebelarja, letnike 1930 ter 1945—1975. Prvih pet zvezkov je vezanih. Cena je 1.800 din. Šmon Franc, Zavodje 23, 23325 Šoštanj.

Zaradi bolezni prodaj čebeljak za 32 panjev. Je v obliki železnega kontejnerja z možnostjo prevažanja na prikolici. Čebeljak je možno pustiti na pasišču brez prikolice. Prodaj tudi čebele, panje in čebelarški pribor. Pišite na naslov Beloša Fabo, Grana 38, 42220 Novi Marof, Hrvatska.

Prodaj 25 AŽ panjev z družinami po 800 din. Kastelic Miha, Metnaj 3, pošta Ivančna Gorica.

Prodaj čebeljak brez panjev. Marko Simčič, 61000 Ljubljana, Ulica Pohorskega bataljona 27.

60 praznih panjev, od tega 33 desetsatarjev in 27 devetsatarjev. Skupna cena 18.000 din, ali pa komad 350 din. Panji so v zelo dobrem stanju. Maroh Ivan, Tržec 48a, 62284 Videm pri Ptuj.

KUPIM

20 močnih čebeljih družin na satju AŽ mere. Janez Lavriša, Horjul 52, 61354 Horjul.

OBVESTILO

Cenjene čebelarje obveščam, da še vedno izdelujem kvalitetne AŽ panje na 10 satov, ki jih lahko dobite takoj ali po kratkem času po zelo ugodni ceni. Panje lahko dostavim na dom ali jih pošljem po povzetju. Mizarstvo Praprotnik Stanko, Hum 32, 62270 Ormož.

OBVESTILO

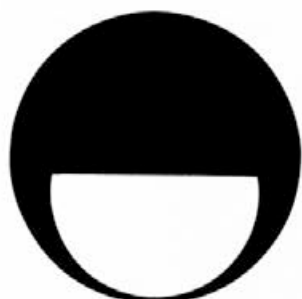
Čebelarstvo društvo Sežana obvešča vse svoje čebelarje, da je prejelo obvestilo od občinskega veterinarskega inšpektorja, da morajo vsi čebelarji, ki nameravajo voziti čebele na pašo, pravočasno javiti veterinarskemu inšpektorju za odvzem vzorcev mrtvic čebel.

Vzorci morajo biti poslani na raziskavo do 30.3.1976.

Pregled se bo izvršil na pršičavost in nosečo.

EXPRES TAJNICA MARIBOR, GLAVNI TRG 7
KOPIRANJE, RAZMNOŽEVANJE, FOTOKOPIRANJE
IN PREPISOVANJE.

HITRA IN KAKOVOSTNA USLUGA!

**LJUBLJANSKE
MLEKARNE**

**zdrava prehrana
mlečni izdelki :**

**MLEKO
JOGURTI
SKUTE
SIRI
SLADOLEDI**

**JEKLO
TEHNA**

export-import

trgovsko in proizvodnjo podjetje Maribor, n. sol. o.
62001 Maribor, Partizanska 34

s svojimi TOZD:

- TOZD Trgovina Maribor
- TOZD Transom Maribor
- TOZD Trgovina Sisak
- TOZD Trgovina Tanin Maribor

posluje za vas!

naša oranžada

JUPI